

Šiame numeryje:**Bažnyčia Lietuvoje**

Lietuvos jaunimo dienos ir Kryžių kalno atlidai	2
Grupių ryšiams tarp Lietuvos ir Lenkijos vyskupų konferencijų susitikimas	4
Didieji Žemaičių Kalvarijos atlidai	4
Pašventinta Kauno Prisikėlimo bažnyčios koplyčia	6
Katechetų seminaras Sainte Baume	8
„Tikėjimo ir šviesos“ piligriminė kelionė	9

Homilijos

NUSIŽEMINIMAS 22 eilinis sekmadienis (C)	10
KRYŽIAUS MOKYKLA 23 eilinis sekmadienis (C)	11
NUSIDĖJĖLIŲ VILTIS 24 eilinis sekmadienis (C)	12

Ganytojų žodis

Kardinolo A. J. Bačkio pamokslas Žemaičių Kalvarijoje	13
Apaštališkojo nuncijaus arkiv. P. St. Zurbriggeno pamokslas Žemaičių Kalvarijoje	14

Bažnyčios dokumentai

Katalikiškojo auklėjimo kongregacija, Dvasininkijos kongregacija NUOLATINIŲ DIAKONŲ UGDYMO PAGRINDINĖS NORMOS NUOLATINIŲ DIAKONŲ TARNYBOS IR GYVENIMO VADOVAS (Tęsinys)	15
--	----

Bažnyčia pasaulyje

Tikėjimo mokymo kongregacijos dokumentas apie lyčių bendradarbiavimą	28
---	----

Lietuvos jaunimo dienos ir Kryžių kalno atlaidai

Jaunimo šventė

Jau trečią kartą Lietuvoje buvo surengtos Lietuvos jaunimo dienos. Renginio organizatoriai – Jaunimo pastoracijos taryba prie Lietuvos Vyskupų Konferencijos bei Šiaulių vyskupijos jaunimo centras. Pasak organizatorių, šventei buvo rengtasi daugiau nei metus. Jaunimo dienų tema – „Negaliu tylėti“.

Liepos 22 d. vakare Šv. Ignaco bažnyčioje Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis aukojo šv. Mišias, į kurias buvo susirinkę apie du šimtus Jaunimo dienoms besirengiančių savanorių. Vyskupas padėkojo savanoriams už jų pasiaukojamą meilę, priminė Kūdikėlio Jėzaus Teresėlės troškimą mylėti Dievą, kaip dar niekas nemylėjo, ir paragino savanorius pradžiuginti Viešpatį savo nuoširdžiu patarnavimu per visas Jaunimo dienas.

Liepos 24–25 d. Šiauliai atjaunėjo, pasipuošę šypsenomis. Lietuvos jaunimo dienas šventė daugiau nei keturi tūkstančiai jaunų žmonių iš visų Lietuvos vyskupijų. Jaunimo šventėje taip pat dalyvavo svečių iš Prancūzijos, Vokietijos, Jungtinių Valstijų ir kt.

Šventė prasidėjo liepos 24 d. 11 val. Šiaulių centrinio parko estradoje. Nuskambėjus Jaunimo dienų himnui, susirinkusiuosius pasveikino Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis. „Aplinkui tiek daug blogio šešėlių, tiek daug tamsių naktų, tiek daug nereikalingų aukų... Todėl pripildykite savo širdis meilės“, – sakė jis. Remdamasis Šventojo Tėvo dutūkstantaisiais metais pasakytomis mintimis, ganytojas linkėjo: „Lietuvos jaunime, jeigu jūs būsite tu, kuo turite būti, jūs pakeisite Lietuvos veidą“.

Šiaulių meras Vytautas Juškus išreiškė viltį, jog ši karta, turinti tokias dideles galimybes, pakeis mūsų šalies gyvenimą. Valstybinės jaunimo reikalų tarybos atstovas Juozas Meldžiukas teigė, kad jei kam nors liepos 24-oji buvo apsiniaukusi diena, tai tik ne į Lietuvos jaunimo dienas susirinkusiems. Šiuos žodžius patvirtino ir į dangų paleisti balti balandžiai, simbolizavę tikėjimą, viltį ir meilę. Meninėje dalyje jaunimas bandė atskleisti renginio temą ir pasakyti, kodėl jis „negali tylėti“.

Pertraukos metu dalyviai rinkosi teminius užsiėmimus, vaišinosi kareiviška koše. Popietę visi išsiskirstė net į trisdešimt teminių grupelių. Grupelės pabiro po Šiaulių miestą. Jaunimas klausėsi paskaitų aktualiomis temomis, mokėsi šokti, pasinėrė į paslaptinę dramos pasaulį, sportavo, tapė, sprendė vidinius ar socialinius klausimus.

Pavakarį visi vėl susirinko Šiaulių centrinio parko estradoje. Šlovinimas ir susitaikymo pamaldos kvietė dvasiškai susitelkti. Brolis Astijus per pamokslą ragino išimti krūtinę slegiančius akmenis, sukrauti juos į krūvą, „kad ta širdis, kuri buvo atiduota už mus, ta meilė iš tikrųjų surinktų ir sunaikintų visa, kas mūsų širdyse glūdi negero“. „Dievo žodis yra duodamas mums šiandien. Mums, nusidėjėliams, kad mes liudytume Jėzų, kad šitam pasauliui pasakytume, jog yra gyvenimas, yra viltis, ir mes esame laisvės žmonės. Negaliu tylėti, nes Tu, Viešpatie, vedi mane, Tu padovanojai man laisvę, ir aš nebijau, nes Tu mano Atpirkėjas, Tu apreiškei man mylintį Tėvą... Teišlaisvina jus Dievas“, – linkėjo jaunimui brolis Astijus.

Šeštadienio programa baigėsi koncertu. Vakare susirinkusius į koncertą popiežiaus vardu pasveikino apaštališkasis nuncijus Lietuvoje arkiv. Peteris Stephanas Zurbriggensas. „Negali tylėti tie, kurie jau sutiko Kristų arba buvo jo sutikti, – sakė arkivyskupas, – neškite šią gerąją naujieną į pasaulį. Popiežius kviečia jus būti savo bendraamžių evangelizuotojais“.

Šventimai

Panevėžio vyskupijoje

Liepos 25 d. Panevėžio katedroje vyskupas Jonas Kauneckas kunigystės šventimus suteikė **Andriui Šukiui**. -P-

Telšių vyskupijoje

Rugpjūčio 1 d. Telšių katedroje kunigais iššventinti: **Tomas Žlibinas, Kęstutis Timofejevas, Kazys Žutautas, Virginijus Būta**. -T-

Paskyrimai

Telšių vyskupijoje

Mons. Petras Puzaras paskirtas Telšių vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijos bendrosios ir specialiosios moralinės teologijos dėstytoju, dėstytojų parašytų mokslinių straipsnių, studijų vadovu, vadovėlių rengimo ir vertinimo komisijos pirmininku, Šventosios parapijos rezidentu.

Kun. Vilius Viktoravičius paskirtas Telšių vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijos Bažnyčios socialinio mokymo dėstytoju ir Naujųjų katalikiškųjų sąjūdžių bei jaunimo organizacijų seminaro vadovu, Telšių vyskupijos Jaunimo centro vadovo pavaduotoju, Klaipėdos padalinio vadovu, Klaipėdos Marijos Taikos Karalienės bažnyčios vikaru, Klaipėdos miesto jaunimo centro vadovu.

Kun. Eligijus Astrauskas paskirtas Telšių vysk. V. Borisevičiaus kunigų seminarijos vicerektoriumi, studijų ir bibliotekos prefektu, visuotinės Bažnyčios istorijos, patrologijos, bendrosios mokslinės metodologijos dėstytoju, Telšių katedros rezidentu vikaro teisėmis, Dievo tarno vyskupo Vincento Borisevičiaus beatifikacijos tribunolo notaru.

Kun. Virginijus Poškus paskirtas Telšių vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijos seminaristų ugdytoju, filosofinių disciplinų dėstytoju, vyskupijos Šeimos centro direktoriaus pavaduotoju, Telšių katedros rezidentu vikaro teisėmis.

Kun. Rimantas Gudlinkis atleistas iš Telšių vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijos vicerektoriaus, Telšių vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijos prokuratoriaus bei Telšių vyskupijos licėjaus prokuratoriaus pareigų.

Kun. Arvydas Mačiulis atleistas iš ligi tol eitų pareigų ir paskirtas Kruopių bei Kivylių parapijų klebonu.

Kun. Saulius Stumbra atleistas iš visų ligi tol eitų pareigų ir paskirtas Klaipėdos šv. Kazimiero parapijos vikaru.

Kun. Rolandui Mikuckiui, suspenduotam nuo visų kunigo pareigų, nuo 2004 m. rugpjūčio 1 d. suspensa panaikinta. Jis paskirtas Švėkšnos parapijos vikaru.

Kun. Tomas Žlibinas paskirtas Telšių vysk. V. Borisevičiaus kunigų seminarijos sekretoriumi, I. Telšių vyskupijos licėjaus prokuratoriumi, Telšių vyskupijos licėjaus prefektu, tikybos mokytoju, Telšių katedros rezidentu.

Kun. Virginijus Būta paskirtas Gargždų parapijos vikaru.

Kun. Kęstutis Timofejevas paskirtas Tauragės parapijos vikaru.

Diak. Juozas Deveikis atleistas iš Tauragės parapijos diakono pareigų ir paskirtas Gargždų parapijos diakonu.

Diak. Domas Gatautas paskirtas Telšių vyskupijos kurijos sekretoriumi, Telšių vyskupijos kurijos informacinės grupės vadovu, diakonu rezidentu Telšių katedroje.

Diak. Vaidotas Vitė paskirtas Telšių vyskupijos kurijos sekretoriumi.

Diak. Tadas Šeputis paskirtas Telšių katedros diakonu.

Diak. Renatas Liuberskis paskirtas Klaipėdos Kristaus Karaliaus parapijos diakonu.

Diak. Kęstutis Motiejaitis paskirtas Klaipėdos šv. Juozapo Darbininko parapijos diakonu.

Diak. Andrius Vaitkevičius paskirtas Klaipėdos Taikos Karalienės parapijos diakonu.

Akolitas Andrius Jusčius paskirtas sielovadinei praktikai Tauragės parapijoje. -tvig-

Vilkaviškio vyskupijoje

Apaštal. protonot. Vincas Jonas Bartuška atleistas iš Vilkaviškio vyskupo generalvikaro pareigų ir penkeriems metams paskirtas Vilkaviškio vyskupo vikaru.

Kun. Arūnas Poniškaitis atleistas iš Vilkaviškio vyskupijos kurijos notaro bei

Kryžiaus kalno atlaidai

Liepos 25 d. Kryžių kalne buvo surengti tradiciniai Kryžiaus išaukštinimo atlaidai, vainikavę dvi dienas Šiauliuose vykusius Lietuvos katalikiškojo jaunimo dienų renginius.

Kryžių kalno atlaidai rengiami aštuntus metus iš eilės – tiek, kiek gyvuoja Šiaulių vyskupija. Tapo tradicija pradėti atlaidus šeštadienio vakare, Kryžių kalno priegose organizuojant vigiliją, į kurią susirenka būriai Šiaulių vyskupijos jaunimo. Šį kartą įprastinė vigilija nebuvo rengta – apie keturis tūkstančius jaunų žmonių šlovino Viešpatį miesto aikštėse, o sekmadienį tokiu pačiu gausiu būriu dalyvavo Kryžių kalne aukojamose šv. Mišiose.

Atlaidams skirti renginiai prasidėjo sekmadienį, 11 val. prie Šiaulių katedros Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis pašventino Lietuvos jaunimo dienų kryžių. Vėliau su šiuo kryžiumi piligrimų eiseną pajudėjo Kryžiaus kalno link. Jaunimo buvo tiek daug, kad kolona nusidriekė net kelis kilometrus. Netrupmą – apie dvylikos kilometrų – kelią buvo einama susikaupus, meldžiantis ir apmąstant Viešpaties kryžiaus kelią.

Gausiai Kryžių kalne dalyvavusį jaunimą pasveikino Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis, Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius ir kiti vyskupai bei kunigai. Kaip ir visuomet, į atlaidus atvyko nemažai Lietuvos kariuomenės kareivių, karininkų bei kapelionų.

Šv. Mišių koncelebracijai vadovavęs Kauno arkivyskupas S. Tamkevičius priminė, kad į atlaidus susirinkta prie labai brangios Lietuvos ir pasaulio šventovės. Šimtai tūkstančių kryžių primena žmones, kurie, aukodami Viešpačiui savo kančią, džiaugsmą ir viltį, ėjo ir tebeeina prie šio kalno. Šv. Mišias koncelebravo vyskupai Rimantas Norvila, Eugenijus Bartulis, Jonas Kauneckas, Jonas Boruta SJ, Juozapas Matulaitis, Juozas Tunaitis ir svečias iš Lenkijos arkivyskupas Wojciechas Ziembra.

Pamokslą sakęs Kauno arkivyskupo pagalbininkas vysk. Jonas Ivanauskas pabrėžė, kad šiandien Kryžių kalno papėdėje iš visos Lietuvos kampelių susirinkę jauni žmonės liudija jaunystę ir tai, jog negali tylėti bei likti abejingi kito žmogaus kančiai, nevilčiai ar vargui. Ganytojas priminė susirinkusiems, kad netylėti blogio akivaizdoje katalikiškąjį jaunimą ragino ir prieš vienuolika metų šiame kalne meldęsis popiežius Jonas Paulius II. Pasak arkivyskupo pagalbininko, skaudžiai klysta žmonės, manantys, kad laimingą karalystę žemėje galima sukurti ir be Dievo pagalbos. Kelią be Dievo liudija šimtai tragiškai pasibaigusiu jaunų žmonių gyvenimų. Alkoholis, narkotikai, lytiškumo nuvertinimas – šie keliai anksčiau ar vėliau pasibaižia aklaviete. „Kristus tarp mūsų visuomet lieka nukryžiuotas, – kalbėjo vyskupas J. Ivanauskas. – Nukryžiuotas todėl, kad žmogus savo kančios ir beprasmybės akimirką nesuabejotų jo dieviškumu, kad būtų žmogui vilties ženklų“. „Mielas jaunime, tegu jūsų širdyse gyvenantis Dievas keliauja per visą Lietuvą. Tegu jūsų tikėjimas būna vilties kibirkštis jūsų bendraamžiams. Tegu Kristus maloningai žvelgia nuo kryžiaus į jūsų dabartį ir ateitį“, – linkėjo jaunimui vyskupas J. Ivanauskas.

Baigiantis šv. Mišioms jaunimui ir visiems susirinkusiems Kryžių kalne buvo suteiktas iškilmingas vyskupų palaiminimas. Lietuvos vyskupijų jaunimo centrų vadovams padovanoti atminimo kryželiai. Po atlaidų Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis neslėpė džiaugsmo ne tik dėl gero oro ir trumpo lietaus, neišblaškiusio susirinkusiųjų rimties, tačiau ir dėl itin gausaus dalyvių skaičiaus. Kryžių kalnas, pasak jo, buvo, yra ir amžinai bus dieviškosios traukos vieta.

-irat, lz-

Grupių ryšiams tarp Lietuvos ir Lenkijos vyskupų konferencijų susitikimas

Liepos 25 d. baigiamąsias Lietuvos jaunimo dienų Mišias Kryžių kalne kartu su kitais svečiais koncelebravo arkiv. Wojciechas Ziembra, Lenkijos vyskupų konferencijos grupės ryšiams su Lietuvos episkopatu pirmininkas. Po renginio abiejų kraštų vyskupų atstovai bendravo Palendrių šv. Benedikto vienuolyne. Kartu su grupių pirmininkais arkiv. Wojciechu Ziembra ir vysk. Rimantu Norvila susitikime dalyvavo vyskupai Antoni Pacyfikas Dydczius OFM Cap., Jerzy Mazuras SVD, Jonas Ivanauskas, Juozas Tunaitis, taip pat mons. Juozas Pečiukonis.

Artėjant Eucharistijos metams, kurie prasidės šį spalį Meksikoje vyksiančiu tarptautiniu Eucharistiniu kongresu, o baigsis 2005 m. spalio mėn. ir Vatikane rengiant Vyskupų sinodo asamblėją, skirtą Eucharistijai kaip Bažnyčios gyvenimo ir misijos šaltiniui bei viršūnei, bendradarbiavimo grupių nariai daug dėmesio skyrė šiai temai. Lenkijos vyskupai papasakojo, kaip tikisi pagilinti Eucharistijos suvokimą bei reikšmę krikščionių gyvenime: planuojama rengti daugiau eucharistinių katechezų, Švč. Sakramento adoracijų. Buvo aptarta Lenkijoje išplitusi praktika didesniuose miestuose vieną bažnyčią paskirti nuolatinei Švč. Sakramento adoracijai.

Susitikimo metu taip pat svarstytos ūkinės parapijų aktualijos Lenkijoje ir Lietuvoje. Pabrėžta būtinybė atsargiai žvelgti į pasiūlymus per trumpą laiką gerokai pagerinti parapijos finansinę padėtį. Kaip rodo patirtis, tokie būdai dažnai yra per daug rizikingi, nes neatneša lauktų rezultatų.

Liepos 26 d. Lietuvos ir Lenkijos vyskupų konferencijų atstovai Palendrių vienuolyno bažnyčioje koncelebravo Mišias, dalyvaudami amžių raidoje subrandintoje turtingoje benediktinų liturgijoje. Po to jie Kražiuose aplankė istorinę miestelio bažnyčią, kurią 1893 m. savo krauju gynė miestelio gyventojai, nuvyko prie jėzuitų kolegijos, 1616–1844 m. buvusios svarbiausiu Žemaitijos švietimo bei religinio gyvenimo centru, vėliau Šiluvoje susipažino su koplyčia ir bazilika bei jų istorija, aplankė Šiluvos Jono Pauliaus II namus.

-apn-

Didieji Žemaičių Kalvarijos atlaidai

Liepos 1 d. šv. Mišiomis Panų kalno koplyčioje iškilmingai prasidėjo didieji Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo atlaidai. Šv. Mišias aukojo Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ. Po šv. Mišių visi susirinko į Žemaičių Kalvarijos baziliką, kurioje atlaidų pradžios proga buvo švenčiami iškilmingi Mišparai.

Liepos 2-ąją melstasi už kunigų seminarijas ir jų ugdytojus. Votyvos šv. Mišias aukojo Telšių vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijos rektorius kun. Antanas Lapė. Pamoksle jis remdamasis apaštališkuoju paraginimu *Pastores dabo vobis* akcentavo pašaukimo slėpinio svarbą, aptarė pašaukimo dinamiką – ieškoti Jėzaus, juo sekti ir pasilikti su juo. Pamokslininkas tikintiesiems priminė, kad kiekvienas pašaukimas gali būti siejamas su Marija, nes ji labiau negu visi kiti atsiliepė į Dievo pašaukimą.

Sumos šv. Mišioms vadovavo Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila kartu su Telšių vyskupu Jonu Boruta SJ. Telšių vyskupas išanginiame žodyje kalbėjo apie kunigystės svarbą ir Bažnyčios misiją. Vyskupas Rimantas Norvila pamokslavo apie seminarijų paskirtį ir tikslą, aptarė šios institucijos istoriją ir jauno žmogaus pašaukimo brandinimą Bažnyčioje. Ganytojas kalbėjo apie šeimos vaidmenį ugdant vaikus bei jaunimą ir įvardijo neigiamus, destruktivius reiškinius, kenkiančius kunigo ir žmogiškojo pašaukimo sklaidai. Po šv. Mišių ganytojai su tikinčiais apmąstė Kristaus kančios kelią Žemaičių Kalvarijos kalnuose.

Vilkaviškio vyskupijos palaimintojo Jurgio Matulaičio kunigų seminarijos dvasios tėvo pareigų ir paskirtas Vilkaviškio vyskupo generalvikaru, paliekant jam kitas ankstesnes pareigas.

-VK-

Panevėžio vyskupijoje

Kun. Andrius Šukys paskirtas vikaru Utenos Dievo Apvaizdos parapijoje.

Panevėžio vyskupijos egzorcistas yra Ramygalos klebonas **kun. Edmundas Rinkevičius**.

-P-

Patvirtinimas

Vatikano katalikiškojo auklėjimo kongregacijos rašte, adresuotame Telšių vyskupui Jonui Borutai SJ, pranešama, kad jam, kaip vietos ordinarui, suteikta teisė ir pareiga patvirtinti gegužės 25 d. Klaipėdos universiteto Katechetikos katedros vedėjo kun. Arvydo Ramono šiai Kongregacijai įteiktą naująją katechetikos programą.

-T-

Vizitas marijonų mokykloje

Liepos 10 d. Marijampolės marijonų vidurinėje mokykloje lankėsi Lietuvos garbės konsulas Velso kunigaikštystėje (Didžioji Britanija) Johnas Anthony Packeris. Susitikime su svečiu dalyvavo Marijampolės savivaldybės administracijos Švietimo, kultūros ir sporto departamento Švietimo skyriaus vyriausiasis specialistas Saulius Pangonis, mokyklos administracija, mokytojai ir moksleiviai. Garbės konsulas prisiminė atgimimo laikotarpį, kai Lietuva pirmoji susigražino nepriklausomybę nustebindama pasaulį ir atkreipė dėmesį į pažangą, padarytą per pastarąjį dešimtmetį. Jis taip pat konstatavo, kad Bažnyčia krašte yra labai nukentėjusi ir kvietė būti gyvo, degančio tikėjimo žmonėmis.

Johnas Anthony Packeris Lietuvoje lankėsi ne pirmą kartą ir yra susipažinęs su įvairiomis jos plėtros sritimis. Anglijos ambasadoriaus prašymu pabuvojo Lietuvos aukštosiose mokyklose, nuolat domisi švietimo aktualijomis. Tarpininkaujant garbės konsului Johnui Anthony Packeriui, Marijonų vidurinės mokyklos direktorius kun. Vytautas Brilius MIC užmezgė ryšius su katalikiška St. Richardo Gwyno mokykla, įsikūrusia Pietų Velse, Barry miestelyje, netoli Cardiffo. Joje yra apie 500

moksleivių, kurie čia mokytis pradeda – kaip ir Marijonų vidurinėje mokykloje – nuo penktos klasės. Pasak Johno Anthony Packerio, šios mokyklos daug kuo panašios. Kun. Vytautas Brilius MIC mato galimybę bendradarbiauti įvairiais lygmenimis. Šalia asmeninio moksleivių bendravimo internetu, mokyklos galėtų keistis delegacijomis, rengti mokslines ir menines programas bei jas pristatyti, organizuoti konferencijas, dalytis patirtimi, dalyvaujant Marijampolės švietimo skyriui ir Velso mokyklų priežiūros institucijoms. Taip pat būtų labai naudingas ryšių palaikymas su Cardiffo vyskupijos dvasiniais ir ugdymo centrais. Marijonų vienuolija ir jos bendradarbiai pasauliečiai numato plėsti bendravimą sielovados srityje. -rr-

Stovykla Kurtuvėnuose

Liepos 19–25 d. Kurtuvėnuose (Šiaulių raj.), stovykloje „Septyni“, atostogavo 49 socialiai remtinų šeimų vaikai. Stovyklos tema – septyni sakramentai. Kiekvieną dieną vaikai klausėsi įvairių liudijimų apie pačius svarbiausius katalikiškojo gyvenimo ženklus. Stovykloje svečiavosi ir apie sakramentus vaikams papasakojo bei sukiu šv. Mišias šventė Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis, kunigai Egidijus Venckus, Egidijus Arnašius, Saulius Bytautas OFM, diak. Andrius Šukys, talkino Diana ir Žanas Neimantai, s. Regina Teresiūtė ir kt. Popietėmis ir vakarais vaikai drauge su septyniais stovyklos organizatoriais – Vilniaus šv. Juozapo seminarijos klierikais Egidijumi Kazlausku, Sigitu Grigu, Sauliumi Bužausku ir savanoriais Jonu Dapšausku, Gabriele Vasiliauskaite, Vaidu Brazinsku, Aiste Rutkauskaite – žaisdavo tikėjimo ženklų žaidimus, jodinėdavo ant žirgų, sportavo, išskylaudavo gamtoje, maudydavosi, kurdavo laužus, rengdavo vaidinimus, talentų vakarus ir naktinius žygius. Pabaigoje visi stovyklautojai įsitraukė į Lietuvos jaunimo dieną „Negaliu tylėti“ renginius ir kartu su visų Lietuvos vyskupijų jaunimu kaip piligrimai keliavo į Kryžių kalną. Stovyklą globojo Kurtuvėnų klebonas kun. Algirdas Pakamanis, jos rėmėjai – LR Švietimo ministerija bei Lietuvių katalikų religinės šalpos fondas. -sbuž-

Kelias žodžiais

Berčiūnai. Liepos 1–4 d. Berčiūnuose (Panevėžio r.) vyko Panevėžio kate-

Liepos 2 d. vakare iš visos Telšių vyskupijos į Žemaičių Kalvariją susirinko jaunimas. Vakarinėmis šv. Mišiomis prasidėjo jaunimo dienos programa. Po šv. Mišių ganytojai su tikinčiais, kaip ir kiekvieną atlaidų dieną, apmąstė Kristaus kančios kelią Žemaičių Kalvarijos kalnuose.

Liepos 3 d. Telšių vyskupijos jaunimas dienos programą pradėjo šv. Mišiomis Žemaičių Kalvarijos bazilikoje. Celebracijai vadovavo Telšių vyskupijos Jaunimo centro direktorius kun. Rimantas Gudlinkis. Jaunimo dienos sumos šv. Mišioms vadovavo vyskupas Juozas Tunaitis. Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ įžanginiame žodyje tikintiesiems priminė kelis šv. Kazimiero gyvenimo faktus. Pamokslą sakęs vysk. J. Tunaitis pabrėžė: „Jaunimas – tai pasaulio ir Bažnyčios viltis. Bažnyčia laukia iš jaunimo ateinančios galingos gėrio dvasios, pasaulį atnaujinančios ir prie amžinųjų vertybių vedančios evangelizacijos. Jaunystė kiekvienam jaunam žmogui yra tarsi raktas, atrakinantis duris į būsimas žemiškasias ir ypač amžinąsias vertybes“. Anot ganytojo, praktiškas pavyzdys jaunimui, kaip tvarkyti savo gyvenimą, yra tauri karaliačio šv. Kazimiero asmenybė, spindinti gyvu tikėjimu bei eucharistiniu pamaldumu, tyriausiu skaistumu ir nuoširdžiausiu gerumu žmonėms.

Liepos 4-oji – Žemaičių Kalvarijos atlaidų pagrindinė diena. Tą dieną melstasi už žiniasklaidos darbuotojus ir paminėtos lietuviškos spaudos atgavimo 100-osios metinės. Sumos šv. Mišioms vadovavo Kaišiadorių vyskupas Juozapas Matulaitis (jo pamokslą žr. „Bažnyčios žinios“ Nr. 13–14; p. 17).

Liepos 5 d. Žemaičių Kalvarijoje melsti Dievo palaimos ir Švč. M. Marijos užtarimo rinkosi žemdirbiai. Drauge meldėsi ir esperantininkų grupė su svečiais kunigais iš Lenkijos. Sumos šv. Mišioms vadovavo vyskupas Juozas Žemaitis MIC. Įžangos žodyje vysk. J. Boruta SJ pabrėžė glaudų žemdirbių ryšį su Dievo dovana – gamta. Pamoksle vyskupas J. Žemaitis sakė: „Žemdirbys yra įpratęs kantriai laukti savo darbo vaisių, pasitikėti Dievo apvaizda. Žemdirbiai yra Dievo Kūrėjo bendradarbiai. Jų rankomis Dievas pakartoja nuostabų duonos padauginimą ir pamaitina alkstančius“. Po šv. Mišių ganytojai su tikinčiais, kaip ir visomis kitomis atlaidų dienomis, apmąstė Kristaus kančios kelią Žemaičių Kalvarijos kalnuose.

Liepos 6 d. melstasi už *Caritas* darbuotojus. Votyvos šv. Mišias aukojo Telšių vyskupijos *Caritas* direktorius kun. Saulius Damašius. Sumos šv. Mišioms vadovavo ir pamokslą pasakė vyskupas Juozas Preikšas. Ganytojas sakė: „Meldžiamės už tuos, kurie savanoriškai aukoja savo širdies šilumą ir fizines jėgas tam, kad palengvintų kitų negalią, kad tikėjimą parodytų darbais. Jei mūsų tikėjimas pasireiškia artimo meilės darbais, jis ne tik veda amžinybės link, bet jau čia, žemėje, neša palaimą“.

Liepos 7-oji – maldos už kunigus, diakonus ir vienuolius diena. Sumos šv. Mišioms vadovavo kardinolas Audrys Juozas Bačkis, Liepojos vyskupas Vilhelms Lapelis OP, Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ, Telšių vyskupas emeritas Antanas Vaičius ir kunigai iš įvairių Lietuvos vietovių. Susirinkusieji meldė Dievo palaimos dvasininkų misijai ir naujų širdžių, kurios išgirstų Viešpaties kvietimą ir į jį atsilieptų. Pamokslą pasakė kardinolas Audrys Juozas Bačkis (žr. šio numerio skyrelį „Ganytojų žodis“, p. 13).

Liepos 8 d. atlaidų dalyviai meldėsi už Lietuvos kariuomenę ir policijos darbuotojus. Ryte 7 val. Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ iš Kęstaičių kaimo išlydėjo 18 jaunujų šaulių į piligriminį žygį į Žemaičių Kalvariją. Kęstaičiuose vyskupas jaunuosius šaulius supažindino su šio kaimo bažnytėlės svarba Žemaitijos istorijoje. Sumos šv. Mišioms vadovavo Lietuvos kariuomenės ordinaras vyskupas Eugenijus Bartulis. Ganytojas pamoksle jaunuosius karius ragino vis labiau pamilti Dievo motinėle Mariją. Jis kvietė jaunuosius karius būti geraišeimais tėvais, o pajutusius dvasininko pašaukimą – būti uoliais Kristaus vynuogyno darbininkais.

Liepos 9 d. Žemaičių Kalvarijos bazilikoje melstasi už katechetus, tikybos mokytojus ir pedagogus. Sumos šv. Mišioms vadovavo Panevėžio vyskupas Jonas Kauneckas. Vyskupas pamokslė sakė: „Tikybos mokytojas yra vyskupų artimiausias bendradarbis plečiant Dievo karalystę ir mokant jaunus žmones tikėjimo tiesų“. Ganytojas teigė, kad vyskupai gerai supranta, kokiomis sąlygomis tenka dirbti tikybos mokytojams. Anot jo, tokiomis aplinkybėmis ypač svarbi malda, „kurios dėka mes galime išgirsti Dievo žodį“.

Liepos 10 d. Žemaičių Kalvarijoje melstasi už ministrantus. Tą dieną atleisti surinko ministrantai iš įvairių Telsių vyskupijos parapijų. Telsių vyskupas J. Boruta SJ sveikindamas ministrantus priminė popiežiaus Jono Pauliaus II Didžiojo ketvirtadienio laišką kunigams, kuriame Šventasis Tėvas ypač pabrėžia rūpinimosi ministrantais, kurie yra tarsi kunigystės pašaukimų „daigynas“, svarbą. Anot ganytojo, per tarnybą prie altoriaus ministrantai mokosi labiau mylėti Jėzų, atpažinti jo tikrą buvimą Eucharistijoje, išgyventi liturgijos grožį. Cituodamas popiežiaus žodžius vysk. J. Boruta SJ kunigus ragino: „Būkite jiems tėvai, mokytojai ir eucharistinio maldingumo bei gyvenimo šventumo liudytojai!“ Sumos šv. Mišioms vadovavo ir pamokslą pasakė Kauno arkivyskupas Sigitas Tamkevičius. Ganytojas priminė šeimos ir darbo svarbą ugdant jauną žmogų, kvietė suaugusiuosius pamąstyti, kokį pavyzdį rodo savo vaikams. Anot jo, vaikus turi mokyti ne tiek suaugusiųjų žodžiais, kiek jų gyvenimo pavyzdys. Baigdamas arkivyskupas pakvietė melsti Viešpatį, kad ministrantai patarnaudami Mišioms „išmokyti paties svarbiausio – mylėti ne tik Dievą, bet ir žmones“.

Liepos 11 d. Žemaičių Kalvarijos bazilikoje melstasi už šeimas. Sumos šv. Mišias aukojo ir pamokslą pasakė (žr. skyrelį „Ganytojų žodis“, p. 14) apaštališkasis nuncijus arkivyskupas dr. Peteris Stephanas Zurbruggenas. Po šv. Mišių ganytojai su tikinčiais apmąstė Kristaus kančios kelią Žemaičių Kalvarijos kalnuose. Vakare apaštališkasis nuncijus kartu su Telsių vyskupu lankėsi Palangos parapijoje, kur buvo teikiamas Sutvirtinimo sakramentas.

Liepos 12-oji – didžiųjų Žemaičių Kalvarijos atleidų paskutinė diena. Sumą aukojo Telsių vyskupas Jonas Boruta SJ. Po Dievo žodžio liturgijos ganytojas suteikė Sutvirtinimo sakramentą keliems Žemaičių Kalvarijos parapijos jaunuoliams. Ganytojas priminė tikintiesiems maldos svarbą, būtinumą lankyti šv. Mišias sekmadieniais, kasmėnesinės išpažinties reikalingumą žmogaus gyvenime. Po šv. Mišių ganytojai su tikinčiais, kaip ir visomis kitomis atleidų dienomis, apmąstė Kristaus kančios kelią apvaikščiudami Žemaičių Kalvarijos kalnus. -T-

Pašventinta Kauno Prisikėlimo bažnyčios koplyčia

Liepos 22 d. Kaune pašventinta paminklinės Prisikėlimo bažnyčios stogo terasoje atstatyta koplyčia, kuriai suteiktas Šiluvos Švč. Mergelės Marijos titulas. Altoriaus ir pačios koplyčios pašventinimo apeigoms bei Eucharistijos liturgijai vadovavo Kauno arkivyskupo augziliaras vysk. dr. Jonas Ivanauskas. Šv. Mišias koncelebravo dešimtys kunigų, o ant Prisikėlimo bažnyčios stogo drauge su jais meldėsi per pusę tūkstančio tikinčiųjų. Pamaldų metu giedojų Prisikėlimo parapijos jaunimo choras (vad. Danguolė Beinorytė).

Iškilmų pradžioje Kauno I dekanato dekanas ir Kristaus Prisikėlimo parapijos klebonas kun. Vytautas Grigaravičius priminė, jog šie metai yra ypatingi malonės metai Prisikėlimo šventovei: sukanka lygiai septyniasdešimt metų nuo šios bažnyčios kertinio akmens pašventinimo. Jis taip pat padėkojo visiems geros valios žmonėms, vienaip ar kitaip prisidėjusiems prie koplyčios, kuri skiriama visų žuvusiųjų kovose už Lietuvos laisvę atminti, atstatymo. Todėl, pasak kun. V. Grigaravičiaus, „šioje koplyčioje sutalpinti visų tikinčiųjų iškentėti sovietmečio represijų skausmai, padėka Dievui už atgautąją Laisvę, prašymai, maldavimai ir viltys dėl laimingos mūsų Tėvynės ateities“.

chetikos centro darbuotojų Zitos Tručionienės ir Kristinos Rankelytės organizuoti „Alfos“ kursai suaugusiems. Juose dalyvavo atstovai iš Panevėžio, Pasvalio, Biržų, Anykščių, Utenos ir Krekenavos dekanatų. Dalyvių gretas papildė ir mintimis apie krikščioniškąjį gyvenimą dalijosi kunigai Albertas Kasperavičius, Kęstutis Palepšys, Algis Neverauskas ir Žydrūnas Jurkus. Kursų dalyviai žiūrėjo vaizdajuostėse įrašytus mokymus apie pagrindines krikščionių tikėjimo tiesas, po to jas aptardavo diskusijų grupelėse. Angliikonų bažnyčios kunigo vedamus mokymus papildydavo malda ir giesmės. Dalyvius aplankė „Alfa“ kurso Lietuvoje koordinatorė Lina Montvydaitė drauge su šios programos savanoriais iš Kauno katalikų evangelizacijos centro. Svečiai su dalyviais klausėsi mokymų apie Šventąją Dvasią, dalijosi patirtimi ir liudijo, kartu meldėsi.

-jj-

Varkalės. Liepos 1–5 d. Kaišiadorių vyskupijos Jaunimo centras Varkalių kaime (Kaišiadorių raj.) organizavo vyskupijos jaunimo maldos ir poilsio stovyklą. Stovyklavimo metu stengtasi sužinoti kiek galima daugiau apie malda: jos tikslą, įvairius meldimosi būdus. Užsiėmimų metu buvo aiškinama apie maldos gestus, malda su Bažnyčia (psalmes, užtarimo malda), pasakojama maldos istorija. Mokymus keitė praktiniai užsiėmimai leido pajusti maldos grožį ir jėgą, nors daugelis jautė, kad kasdienybėje nėra lengva melstis.

-is-

Vilnius. Liepos 4 d. Vilniuje, Šv. Jono Teologo vienuolyne, vyko tėvo Jono Savicko (Šv. Jono kongregacija) pirmosios Mišios (primicijos). Išvakarėse t. Jonas Savickas konvento brolių kapituloje buvo įvesdintas eiti vienuolyno prioro pareigas. Iki šiol prioro pareigas ėjęs t. Renaud-Marie Desplanques išvyko į Prancūziją, nes šį pavasarį Šv. Jono kongregacijos generalinės kapitulos metu buvo išrinktas generalinio prioro patarėju ir naujųjų magistrų.

-tv-

Šventybrastis. Liepos mėn. 4–11 d. Josvainių ir Pernaravos parapijų jaunimas dalyvavo Šventybrastyje surengtoje stovykloje „Panašūs ir skirtingi“. Stovyklavo 30 vaikų. Kiekviena diena turėjo skirtingą temą ir programą. Dienos akcentas buvo šv. Mišios, Šv. Rašto ištraukų skaitymas. Stovyk-

los dalyviai susipažino su gyvenviete, jos istorija, aplankė Č. Milošo gimtinę, aktyviai sportavo, giedojo. Stovyklos organizatorius – Josvainių parapijos klebonas kun. Renaldas Šumbrasuskis, vadovė – katechetė Genovaitė Pundinaitė. Užimtumo programą rengė 4 parapijos animatoriai.

-draud-

Klaipėda. Liepos 9 d. Šv. Juozapo Darbininko parapijos mokytojai dalyvavo Žemaičių Kalvarijos atlaiduose. Kelionės iniciatorius – klebonas Saulius Damašius. Mokytojai Žemaičių Kalvarijos kultūros centre klausėsi Klaipėdos universiteto Katechetikos katedros vedėjo kun. doc. dr. Arvydo Ramono minčių apie krikščioniškojo gyvenimo ypatumus bei mokytojo atsakomybę. Po sumos mokytojai dalyvavo agapėje, klausėsi Kauno sakralinės muzikos chorų koncerto. Mokytojams skirta diena baigėsi tradiciniiais Kalvarijos kalnais.

-dm-

Palanga. Liepos 10–11 d. čia Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčioje Telšių vyskupas Jonas Boruta 212 parapijos jaunuolių suteikė Sutvirtinimo sakramentą.

-tv-

Kaišiadorys. Liepos 12–16 d. Kaišiadorių vyskupijoje viešėjo kunigo dr. Gerardo Nachtwei vadovaujama grupė iš Magdeburgo vyskupijos. Kaip ir kiekvienas metais, grupę pasitiko ir priėmė Kaišiadorių vyskupijos Katechetikos centras. Liepos 13–14 d. svečiai vedė seminarą vyskupijos tikybos mokytojams tema „Naujausių ugdymo metodų taikymo tikybos pamokose patirtis“. Seminare dalyvavo 27 tikybos mokytojai iš įvairių Kaišiadorių vyskupijos vietų. Liepos 15–16 d. Kaišiadorių vyskupijos Sielovados centro salėje bemaž 70 vaikų iš Vievio, Beižionių, Pivašiūnų, Kernavės, Žaslių, Žiezmarių ir Kaišiadorių parapijų kun. dr. G. Nachtwei ir brolis Michaelis, padėdami savo jaunųjų talkininkų, pristatė vaikams įdomią ir nuotaikingą programą „Biblijos detektyvai“. Atsiveikinant kiekvienas vaikas gavo po dovaną, kurią paruošė Dessau ir aplinkinių parapijų šeimos, norėjusios pradžiuginti Lietuvos vaikus.

-vp-

Klaipėda. Liepos 13 d. Šv. Juozapo Darbininko bažnyčioje maldos vakarą tema „Šv. Juozapas – Tėvo paveiklas“ vedė svečiai iš Prancūzijos – Palaiminimų bendruomenės nariai.

-dm-

Kun. V. Grigaravičius, vadovaujantis ir šios šventovės atstatymo tarybai, sakė, kad jau netoli ir visos Prisikėlimo bažnyčios atstatymo pabaiga, kuri simbolizuos Laisvės atgavimą ir Lietuvos dvasinį prisikėlimą, taip pat viso pasaulio lietuvių vienybę, nes šventovė atstatoma Lietuvos bei užsienio lietuvių paaukotomis lėšomis. „Šventovės prisikėlimas iš griuvėsių, – pabrėžė kunigas, – ne vieno širdyje įžiebia viltį, dvasios pakilimą, pasitikėjimą savo jėgomis, norą įveikti laikinus sunkumus“.

Per pamokslą vyskupas Jonas Ivanauskas sakė: „Šiandien esame liudininkai tikrove tampančios mūsų tėvų ir senelių svajonės. Balta, tarsi Prisikėlusiojo Kristaus šviesos nutvieksta, ji ateina būti su mumis, ateina į mūsų dienų dabartį, nešdama Dievo palaimą ir viltį. Iškilusi virš miesto, tarytum prisikėlęs Kristus, ši šventovė kasdien mus laimins kryžiaus ženklu – pergalės prieš nuodėmę ir blogį galia“. Anot ganytojo, ant Prisikėlimo šventovės stogo atstatytoji koplyčia paskirta Švč. Mergelės Marijos garbei siekiant išreikšti mūsų giliausią pasitikėjimą Dievo Motina ir meilę jai, todėl „į jos mylinčias rankas pirmiausiai sudedame auką kankinių ir tremtinių, žuvusiųjų už tikėjimą ir Tėvynę. Atnešame čia visų geros valios žmonių gėrio pastangas, kasdienį darbą ir triušą. Atnešame mūsų visų tikėjimą, viltį ir meilę“.

-dch-

Konferencija „Kunigų veikla okupuotoje Lietuvoje“

Liepos 10 d. Marijampolėje Tauro apygardos partizanų ir tremties muziejus surengė konferenciją, skirtą Lietuvos Katalikų Bažnyčios dvasininkų kovai su okupacija. Renginio pradžioje aukotoms šv. Mišioms bazilikoje vadovavo vysk. Juozas Žemaitis MIC, pamokslą pasakė mons. Alfonsas Svarinskas. Kadangi tą pačią dieną Vilkaviškio vyskupija minėjo liturginę Katedros konsekrovimo šventę, pamokslininkas mintis kreipė į gyvąją Bažnyčią, kurios pragaro vartai nenugalės. Monsinjoras ragino susimąstyti, kokie katalikai esame, kaip atliekame bažnytines ir pilietines pareigas, pabrėždamas, kad ištikimybė Bažnyčiai yra geriausias paminklas tiems, kurie už ją aukojo sveikatą ir gyvybę.

Po šv. Mišių Marijampolės apskrities viršininko administracijos salėje vyko konferencija „Kunigų veikla okupuotoje Lietuvoje“. Pirmąjį pranešimą apie kunigų vaidmenį Tauro apygardos partizanų veikloje skaitė muziejaus mokslinis bendradarbis Jonas Gustaitis. Priminęs vieną iš 1863 m. sukilimo vadų kun. Antaną Mackevičių (1828–1863), tautinio atgimimo dainių prel. Joną Mačiulį-Maironį (1862–1932) ir kitus iškilus dvasininkus, pranešėjas pabrėžė, kad Katalikų Bažnyčia negalėjo likti abejinga ir krikščionybė bei tautą naikinusios sovietinės okupacijos akivaizdoje. Po to buvo plačiau pristatyti du kunigai, aktyviai dalyvavę pasipriešinime: kun. Antanas Ylius MIC (1909–1994) ir kun. Justinas Lelešius (1917–1947). Kalbėtojas atkreipė dėmesį, kad kun. Antanas Ylius MIC neidealizavo per du nepriklausomybės dešimtmečius Lietuvoje buvusios tvarkos. Išgyvendamas dėl laiku nepadarytų reikalingų reformų, jis svajavo apie tėvynę kaip motiną visiems savo piliečiams. Užgriuvus okupacijos sunkumams, jis sąmoningai pasiryžo likti kartu su prispaustaisiais. Trokšdamas, kad partizanai susivienytų bendram tikslui, nebūtų beprasmiško sąskaitų suvedinėjimo, 1945 m. liepos 19 d. kartu su kitais bendraminčiais Skardupių klebonijoje jis surengė Tauro apygardos štabo, o rugsėjo 16 d. – Lietuvos išlaisvinimo komiteto steigiamąjį posėdį. Kun. Justinas Lelešius irgi tikėjosi, kad Lietuva – kai atgaus nepriklausomybę – turės mokytis iš ją pražudžiusių klaidų ir siekti, kad nebūtų išnaudojamų žmonių. 1946 m. kovo 1 d. tapęs Tauro apygardos kapelionu, jis aukodavo partizanams Mišias, sakydavo pamokslus, klausydavo išpažinčių, skiepijo teisingumą, reikalavo laikytis krikščioniškosios moralės normų, nebijodamas paprieštarauti ir vadams.

Socialinių mokslų daktaras Juozas Parnarauskas kalbėjo tema „Tautiškumo naikinimo metai“. Pranešėjas pasigedo dėmesio tautiniam ugdymui, kurį vis dažniau pakeičia pilietinio ugdymo sąvoka. Jis pabrėžė, kad be tinkamo tautinio ugdymo, apimančio meilę kalbai, papročiams, tradicijai, gresia savos tapatybės praradimas, ištirpinamas Europos Sąjungoje. Pasak kalbėtojo, tautinį ugdymą galėtų atgaivinti sveikos šeimos, kurioms valstybės parama turėtų būti ne mažesnė nei problemiškomis, taip pat – mokykla ir Bažnyčia.

Mintimis apie pareigą ginti Tėvynę pasidalijo buvęs krašto apsaugos viceministras Edmundas Simonaitis, būti aktyviais ir atsakingais krašto piliečiais kvietė Lietuvos moterų lygos pirmininkė profesorė Ona Voverienė. Konferencijos pabaigoje trumpą meninę programą atliko Marijampolės šv. arkangelo Mykolo parapijos Vaiko dienos centro atlikėjai. Vėliau dalyviai organizuoti naūzygiavo pasimelsti prie kun. Antano Yliaus MIC kapo marijonų kapavietėje, po to Tauro apygardos partizanų ir tremties muziejuje dalyvavo ekspozicijos „Kunigai okupuotoje Lietuvoje“ pristatyme.

Liepos 11 d. Kazlų Rūdoje, netoli bažnyčios, buvo pašventintas kryžius Tauro partizanų apygardos veikloje dalyvavusiems kunigams A. Yliui ir J. Lelešiui atminti. Ta proga aukotoms šv. Mišioms vadovavo ir pamokslą pasakė mons. Alfonsas Svarinskas, kartu šv. Mišias koncelebravo mons. Vytautas Kazlauskas. -apn-

Katechetų seminaras Sainte Baume

Liepos 7–16 d. katechetai iš Lietuvos vyskupijų dalyvavo seminare „Leiskite vaikams ateiti pas mane“, surengtame Prancūzijos mieste Sainte Baume. Paskaitas skaitė kun. Benoit Caille ir pedagogė Anne Marie de Bourhis, jiems talkino būrelis katechetų, dirbančių Prancūzijos parapijose ir mokyklose. Pagrindinis seminaro tikslas – mokyti atskleisti pradinių klasių vaikams Dievo dialogą su žmonėmis išganymo istorijoje per Jėzų Kristų, veikiančiant Šventajai Dvasiai, ugdyti juos religiškai ir dvasiškai.

Panevėžio vyskupijos Katechetikos centras jau nuo 1992 m. bendradarbiauja su *Notre Dame de Vie* institutu. Jo nariai katechetikos srityje yra sukaupę nemažą pedagoginę praktiką, todėl nuolat mielai dalijasi su mokytojais praktiniais patarimais ir metodais, lankosi mūsų šalyje skaitydami paskaitas ir vesdami seminarus. Anot instituto darbuotojų, labai svarbu jau pradinėse klasėse vaikams padėti ieškoti asmeninio santykio su Dievu, kad jį suradę jie galėtų ugdyti savo tikėjimą ir pasitikėjimą Viešpačiu, atrastų asmeninį santykį su Jėzumi kaip asmeniu, atsivertę Tėvo malonei ir rengtūsi sakramentiniam gyvenimui, dalyvautų krikščioniškos bendruomenės veikloje ir išgyventų buvimo kartu džiaugsmą.

Mūsų šalies tikybos mokytojai aiškinosi, kaip vaikui kuo suprantamesne ir paprastesne kalba perteikti Dievo slėpinį, padėti pažinti save kaip Dievo kūrinį, ugdyti bendruomeniškumą, grįsti savo gyvenimą krikščioniškais vertybėmis, asmeniškai bendrauti maldoje ir darbuose su Dievu ir artimu, supažindinti jį su bažnytinės bendruomenės gyvenimu. Taip pat stengtasi geriau pažinti pagrindinius vaikų nuoseklaus religinio ugdymo elementus, giliau suvokti Šventąjį Raštą, liturginio gyvenimo vertę. Sykiu katechetai susipažino su naujomis mokymo priemonėmis bei metodais, taikomais Pietų Prancūzijos Sainte Baume regiono mokyklose ir bendruomenėse. Seminaro vadovai ne tik pateikė galimus katechezės užsiėmimų modelius įvairaus amžiaus vaikams, atskleidė Šv. Rašto temas, reikalingas jų tikėjimui ir maldos gyvenimui sutvirtinti, bet ir atkreipė dėmesį į paties pedagogo dvasinio gyvenimo ugdymo būtinybę.

Šeimininkai dalyvius vieną vakarą pakvietė į meditaciją „Su mūsų vyresniaisiais tikėjimo broliais“, kurios metu buvo apmąstytas Abraomo tikėjimo

Klaipėda. Dvasinės pagalbos jaunimui centro Buknaičių sodyboje (Mažeikių raj.) veikė dešimtoji vaikų vasaros stovykla. Liepos 15–22 d. čia turiningai ilsėjosi ir pramogavo 41 vaikas iš Klaipėdos, Mažeikių ir Akmenės. Stovykloje vyravo krikščioniška dvasia, kiekviena diena prasidėdavo ryto malda. Šv. Mišias aukojo ir su vaikais bendravo kun. Jonas Ačas. -dm-

Plateliai. Liepos 15–23 d. Plateliuose vyko tradicinė Šv. Juozapo Darbininko parapijos šeimų stovykla, ją organizavo parapijos aktyvas ir Jaunimo misija. Stovyklautojai klausėsi paskaitų, dalyvavo mini seminaruose, ilsėjosi, pramogavo, kiekvieną dieną aukotos šv. Mišios. -dm-

Telšiai. Liepos 19–21 d. Telšiuose vyko vyskupijos kunigų rekolekcijos. Rekolekcijas vedė kun. teol. dr. Arvydas Ramonas. Paskutinįją rekolekcijų dieną kunigams buvo skaitoma paskaita teisiniais klausimais. Paskaitą skaitė Teisės departamento direktorė Ramutė Ruškytė. -dg-

Grūstė. Liepos 25 d. Grūstės miestelio kapinaičių koplyčioje buvo švenčiami Šv. Marijos Magdaliėtės atleidai. Šventėje, kurią organizavo parapija ir Sedos seniūnija, dalyvavo Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ, prelatas Juozas Šiurys, Seimo narys Edvardas Karečka ir kiti garbingi svečiai. Šv. Mišias aukojo ir pamokslą pasakė Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ. Po Mišių kaip padėką Sedos seniūnas garbingiems svečiams įteikė žibintus, kad jie tarsi švyturiai šviestų Lietuvos žmonėms. -dg-

Skomantai. Liepos paskutinį savaitgalį Skomantuose išsirikiavo Šv. Juozapo Darbininko maldos grupių narių palapinės. Tradicinėje Skomantų stovykloje beveik 100 jos dalyvių mokėsi kurti ir stiprinti bendruomenę. Mokymus vedė kunigai Visvaldas Kulbokas, Rolandas Karpavičius ir Saulius Tamošaitis, jie taip pat aukojo šv. Mišias. -dm-

Akmenė. Liepos 31 d. čia buvo švenčiamas kun. Ignaco Žebersko kunigystės 25 ir gimimo 80 metų jubiliejus. Šv. Mišias už jubiliatą aukojo Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ. Vyskupas pamokslo metu priminė dangiškojo globėjo Ignaco Lojolos gyvenimą. -dg-

Žemaičių Kalvarija. Rugpjūčio 2 d. Žemaičių Kalvarijoje vyko kasmėnesiniai Švč. Mergelės Marijos apsilankymo atleidai. Prieš sumą Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ dalyvavo Telšių apskrities jaunujų šaulių stovyklos atidaryme. Po to kartu su jaunaisiais šauliais, Skuodo dekanato tikinčiais vyskupas meldėsi Ž. Kalvarijos bazilikoje. Sumos šv. Mišiose drauge meldėsi naujai įšventinti Telšių vyskupijos kunigai. Po sumos visi drauge apmąstė Kristaus kančios kelią Žemaičių Kalvarijos koplytėlėse.

-dg-

mas ir pasitikėjimas Dievu. Katechezės sesijoje Sainte Baume dalyvavo atstovai iš Prancūzijos vyskupijų, Vokietijos, Latvijos, Maroko, Portugalijos, Italijos, Ispanijos, Libano, Kinijos ir kt. šalių. Po intensyvių mokymų ir pedagoginės praktikos seminaro „Leiskite vaikams ateiti pas mane“ dalyviai supažindino su katechezės padėtimi savo šalyse, aptarė pagrindines dartinės evangelizacijos užduotis, pradžiugino vieni kitus savo krašto suvenyrais, dovanėlėmis. Atstovai iš Lietuvos priminė apie daugiau nei dešimtmetį trunkančią bendrystę ir pasidžiaugė bendru darbu religinio ugdyimo srityje. Atsisveikindami visi kartu šventė Eucharistiją ir vienybės vardan prisirišė išipareigojimą maldoje prisiminti konkretų katechetą, kurio vardą gavo kartu su Marijos Magdaliėtės paveikslėliu.

-jj-

„Tikėjimo ir šviesos“ piligriminė kelionė

Liepos 27 – rugpjūčio 1 d. Vilniaus, Kauno, Marijampolės ir Kretingos „Tikėjimo ir šviesos“ bendruomenės nariai, jų tėvai ir draugai dalyvavo piligriminėje kelionėje į Lenkiją. Kiekvienas piligrimas kelionės pradžioje įvardijo savo šios piligriminės kelionės intenciją. Pilgrimai kasdien vis kituose miestuose (Kališe, Kartūzuose) šventė Mišias ir drauge su vietiniais bendruomenėmis šlovino Dievą giesmėmis, žaidė žaidimus, šoko. Pilgrimai iš Lietuvos svetingai priimdavo ir apnakvindindavo Lenkijos „Tikėjimo ir šviesos“ bendruomenių šeimas. Krokuvoje, Dievo Gailestingumo šventovėje, keliauninkai dalyvavo lietuvių kalba aukojamose šv. Mišiose, meldėsi prie šv. Faustinos Kowalskos kapo ir lankėsi vienuolyne, kuriame ši dieviškojo gailestingumo apaštalė praleido paskutinius savo žemiškojo gyvenimo metus. Taip pat lankytasi Krokuvoje, Vavelio katedroje, kur palaidota karalių Jogailos ir Jadvygos šeima. Prie šv. Jadvygos kapo pilgrimai meldėsi už visos Lietuvos atsivertimą ir krikščionybės atsinaujinimą.

Piligriminė kelionė užbaigta išskilmingomis šv. Mišiomis Čenstochovoje, Marijos Ėmimo į dangų bazilikoje. Prie stebuklingojo Čenstochovos Marijos paveikslo lietuviai kartu su kitais pilgrimais iš įvairių šalių – Vokietijos, Prancūzijos, Belgijos, Ukrainos, Lenkijos – meldėsi už visuotinę Bažnyčią. Visą kelionę pilgrimai lydėjo „Tikėjimo ir šviesos“ bendruomenės Lietuvoje kapelionas kun. Jacekas Paszenda SDB, kun. Ramūnas Mizgiris OFM ir kiti dvasios vadovai.

-sbuž-

Mirė kun. Viktoras Jurčiukonis (1973–2004)

Liepos 17 d. tragiškai savo gyvenimą užbaigė Griškabūdžio ir Barzdų parapijos klebonas kun. Viktoras Jurčiukonis. Kun. Viktoras Jurčiukonis gimė 1973 m. liepos 28 d. Bagdanonių kaime, Seirijų parapijoje. 1980–1988 m. mokėsi Seirijų Antano Žmuidzinavičiaus vidurinėje mokykloje. 1988–1992 m. studijavo Kauno politechnikume. 1992 m. įstojo į Kauno tarpdiecezinę kunigų seminariją. 1997 m. iššventintas kunigu ir paskirtas Kalvarijos parapijos vikaru. 1999 m. paskirtas Vilkaviškio parapijos vikaru, 2002 m. – Griškabūdžio ir Barzdų parapijos klebonu. Kun. Viktoras Jurčiukonis palaidotas liepos 20 d. Seirijuose.

-Vk-

Vilkaviškio kurijos pareiškimas

Liepos 17 d. buvome sukrėsti tragiškos kun. Viktoro Jurčiukonio mirties. Daugelis jį pažinojo kaip uolų, draugišką, paslaugų dvasininką, kuriam 2002 m. gegužės 27 d. buvo patikėtos Griškabūdžio ir Barzdų parapijų klebono pareigos.

Mįslingas šio skaudaus įvykio aplinkybės bei priežastis tiria kompetentingos valstybinės institucijos. Tikimės, kad jų pastangos leis bent iš dalies suvokti, kodėl atsitiko ši tragedija, padės išsklaidyti įvairius gandus bei slegiančią nežinią. Šiuo metu aiškaus atsakymo dar neturime.

Po laidotuvių dar kartą reiškiamo nuoširdžią užuojautą a. a. kun. Viktoro artimiesiems, dalydamiesi su jais išsiskyrimo skausmu, taip pat – pasitikėjimu gailestingąja Dievo meile.

Skandaliai išgyvendami šio mūsų vyskupijos kunigo netektį, iš naujo kviečiame visus jautrumui ir supratimui, kad padėtume vieni kitiems branginti ir saugoti gyvenimo dovaną. Prašykime ir Viešpatį malonės, kad pastebėtume pagalbos reikalingą žmogų ir nepraeitume kita kelio puse, bet kaip gailestingasis samarietis laiku padėtume jam dėmesingu žodžiu, geranoriškis pastangomis bei malda.

Klaidos atitaisymas

„Bažnyčios žinių“ 11 nr., 23 p., vietoj „kelionės organizatorius kun. G. Naudžiūnas“ turi būti „kelionės organizatorius G. Naudžiūnas“. Atsiprašome už apmaudžią klaidą.

NUSIŽEMINIMAS

22 eilinis sekmadienis (C)

Sir 3, 17–18. 20. 28–29; Žyd 12, 18–19. 22–24; Lk 14,1. 7–14

Šiandien Kristaus pasakytus žodžius reikia padalyti į dvi grupes. Vieni jo žodžiai pasakyti mokiniams, kiti – vaišių šeiminkui. Mokiniais Jėzus sakė: „Kai būsi pakviestas, verčiau eik ir sėskis paskutinėje vietoje, tai atėjęs šeiminkas tau pasakys: ‘Bičiuli, pasislink aukščiau!’ Tada tau bus garbė prieš visus svečius. Kiekvienas, kuris save aukština, bus pažemintas, o kuris save žemina, bus išaukštintas“. Mokydamas apaštalus neskubėti į pirmąsias vietas, Jėzus nepasakė nieko naujo. Toks žmonių elgesys įprastas, tiek Kristaus laikais, tiek ir mūsų dienomis. Per anksti užėmus pirmąsias vietas, gali tekti jas užleisti kitam, garbingesniajam svečiui.

Tačiau Jėzus neatėjo mokyti gerų manierų ar mandagumo. Iš praktiškos mandagumo taisyklės jis daro išvadą, kuri visam pokalbiui suteikia eschatologinę prasmę: „Kiekvienas, kuris save aukština, bus pažemintas, o kuris save žemina, bus išaukštintas“. Ką reiškia tie nemalonūs mūsų ausiai žodžiai apie nusižeminimą?

Pirmą kartą viešai prabilęs Nazareto sinagogoje Jėzus paskaitė ištrauką iš pranašo Izaijo knygos: „Viešpaties dvasia su manimi, nes jis patepė mane, kad neščiau gerą naujieną vargdieniams“. Nusižeminimas reikalauja ne vaikščioti nuleidus galvas, bet būti pasirėngusiems tarnauti. Šia prasme pats Kristaus įsikūnijimas yra kilniausias nuolankumo pavyzdys. Juk Kristus nužengė iš dangaus ne viešpatauti, o tarnauti. Kaip pirmasis Adomas per puikybę prarado Dievo malonę, taip antrasis Adomas – Kristus vėl ją sugrąžino. Didžioji žmonių liga yra puikybė, kuri žmogų sukurstė pareikšti Dievui savo nepavaldumą. Per puikybę ir neklusnumą žmogus prarado Dievo palankumą. Šią puikybės ligą gydo Dievo Sūnus, eidamas priešingu keliu: jis paklūsta savo Tėvui ir priima tarno išvaizdą. Pasak Pauliaus: „Jis nusižemino, tapdamas klusnus iki mirties, iki kryžiaus mirties“ (*Fil 2, 8*).

Gražiausią nusižeminimo pavyzdį parodė Kristus nuplaudamas apaštalamis kojas: „Jūs vadinate mane Mokytoju ir Viešpačiu, ir gerai sakote, nes aš toks esu. Jei tad aš – Viešpats ir Mokytojas – numazgoju jums kojas, tai ir jūs turite vieni kitiems kojas mazgoti. Aš jums daviau pavyzdį, kad ir jūs darytumėte, kaip aš jums dariau“ (*Jn 13, 13–15*).

Vieninteliai žmonės, kuriems Jėzus nepagailėjo aštresnio žodžio – tai fariziejai, kurie buvo išpuikę ir veidmainiai. Prisiminkime palyginimą apie fariziejų ir muitininką. Fariziejus, pilnas pasitikėjimo savimi, tiesiog mėgaujasi savo teisumu: „Dėkoju, tau Dieve, kad nesu toks, kaip kiti žmonės – plėšikai, sukčiai, svetimautojai <...>. Aš pasninkauju du kartus per savaitę, atiduodu dešimtinę iš viso, ką įsigyju. O muitininkas stovėjo atokiai ir nedrįso nė akių pakelti į dangų, tik mušėsi į krūtinę, maldaudamas: ‘Dieve, būk gailėstingas man nusidėjėliui!’“ Baigęs palyginimą, Kristus ištarė: „Sakau jums: šitas nuėjo į namus nuteisintas, ne anas“ (plg. *Lk 18–14*).

Tikrasis nusižeminimas labai glaudžiai siejasi su savo vertės suvokimu. Jau pagonyms suprato, kaip svarbu save pažinti, ir laikė tai aukščiausia išmintimi. *Cognosce te ipsum* (pažink save) – tai iš antikos laikų mus pasiekęs išminties fragmentas. Žmogus, pažinęs save, suvokęs savo jėgų ir gebėjimų ribas, silpnybes ir ydas, yra kuklus. Jis moka vertinti savo artimą, neskuba piktintis dėl jo silpnybių ar ydų. Kadaise šv. Bernardas rašė anuometiniam popiežiui Eugenijui III: „Nebūsi išmintingas, jeigu nepažinsi savęs... Pažiūrėk į save, pagalvok, kas esi? Nebūk kaip akis, kuri mato visa, bet tik ne save...“ Iš tiesų, kaip dažnai mes virstame kreiva akimi, matančia tik kitus, tik kitų klaidas ir nuodėmes. Ar nereiktų mums visiems savo širdyje įsirašyti Viešpaties patarlės: „Veidmainy, pirmiau išritink rąstą iš savo akies, o paskui pažiūrėsi, kaip išimti krislelį iš brolio akies!“ (*Mt 6, 4*)?

Šv. Augustinas dažnai kartojo trumpą maldą: „Viešpatie, leisk, kad pažinčiau save ir kad pažinčiau Tave!“ Jis suprato, kad savęs pažinimas moko nusižeminti, padeda teisingiau įvertinti savo artimą, skatina labiau pasitikėti Dievu, kuris vienas yra tobulas ir šventas. Drauge su šv. Augustinu prašykime sau tos malonės: „Viešpatie, leisk man pažinti save ir pažinti Tave – savo menkystę ir Tavo didybę!“

Antroji Jėzaus žodžių dalis skirta vaišių šeiminkui: „Keldamas pietus ar vakarienę, nekviesk nei draugų, nei brolių, nei giminių, nei turtingų kaimynų, kad kartais jie savo ruožtu nepakviestų tavęs ir tau nebūtų atlyginta. Rengdamas vaišes, verčiau pakviesk vargšų, paliegėlių, luošų ir aklių, tai būsi palaimintas, nes jie neturi kuo atsilyginti, ir tau bus atlyginta teisiųjų prikėlime“. Vėl eschatologinis požiūris, kuriuo atasta visa Kristaus evangelija. Kristaus niekada neapleidžia ano pasaulio perspektyva – didžioji Dievo karalystės vizija. Jis trokšta, kad ir jo mokinių širdyse toji vizija būtų gyva.

Parengė V. S.

KRYŽIAUS MOKYKLA

23 eilinis sekmadienis (C)

Išm 9, 13–18; Fm 9–10. 12–17; Lk 14, 25–33

Šio sekmadienio centrinis žodis yra kryžius. „Kas neneša savo kryžiaus ir neseka manimi, negali būti mano mokinys“. Šiuos žodžius Jėzus pasako kelyje į Jeruzalę, kur jo jau laukia kryžius. Pirmiausia jie yra skirti tiems, kurie rinksis jo patarimų kelią, kurie bus pasiryžę palikti ir tėvą, ir motiną, ir namus, ir vaikus. Toks pasiryžimas neturi būti lengvabūdiškas. Pasiryžęs sekti Kristų turi elgtis panašiai kaip statybininkas, norintis statyti bokštą, pirmiau rūpestingai apskaičiuoti statybos išlaidas, arba kaip karalius, kuris prieš stodamas į kovą gerai pasveria savo karinę jėgą.

Žodžiai apie kryžių galioja kiekvienam krikščioniui. „Kas neneša savo kryžiaus ir neseka manimi, negali būti mano mokinys“. Kaip suprasti šiuos Kristaus žodžius krikščioniui, kuris nesirengia tapti nei kunigu, nei vienuoliu, kuris renkasi šeimos gyvenimą? Kalbėdami apie kryžių ir kančią, mes negalime užmiršti, kad kančia nėra Kristaus sekėjo tikslas. Juk Kristus kalbėjo: „Aš atėjau, kad žmonės turėtų gyvenimą, – kad apsiečiau jo turėtų“ (*Jn 10, 10*).

Dievas, kurį skelbia Jėzus, nėra mūsų kraujo ar kančios norintis Dievas. Jis trokšta visiško mūsų žmogiškosios būties išsiskleidimo. Per savo Sūnų jis mūsų gyvenimui suteikė giliausią prasmę. Kaip permaldavimą už mūsų nuodėmes jis siuntė savo Sūnų. Jokio mūsų askezė, jokios mūsų pastangos nėra ta kaina, kurios dėka mes tampame Dievo vaikai. Dievas pats pasirūpino, kad įgytume sūnystės malonę. Kristaus sekimas nereiškia, kad privalome ieškoti kančios. Sekti Kristų kančioje – tai pakelti savo kryžių, kaip Kristus pakėlė savąjį. Kas nori sekti Jėzų, teišsižadada savęs, teima ne Jėzaus, bet savo kryžių ir teseka jį.

Jėzus kryžiaus neieškojo. Kryžių jam parengė žmonės, kurie „labiau mylėjo tamsą nei šviesą, nes jų darbai buvo pikti“ (*Jn 3, 19*). Kryžių nereiškia ieškoti – pats gyvenimas jų teikia su kaupu. Ne kryžius mūsų tikslas, bet Dievo meilė. „Jei atiduočiau savo kūną sudeginti, bet neturėčiau meilės – nieko nelaimėčiau“ (*1 Kor 13, 3*). Kita vertus, kančia dažnai tampa pati geriausioji alyva, kad Dievo meilė neužgestų mūsų širdyse.

Pamaldūs žmonės dažnai apeina Kryžiaus kelius. Prie penktos stoties matome Kryžiaus kelio stoties pavadinimą: „Simonas Kirenietis padeda Viešpačiui nešti kryžių“. Padavimas sako, kad tas Simonas iš Kirenės buvo daržininkas. Jis darbavosi savo darže, kai pro šalį ėjo liūdna procesija. Jėzus jau nepajėgė pakelti savo sunkios naštos. Tuomet kareiviai privertė Simoną padėti nešti Jėzaus kryžių. Tuo metu įvyko tas malonės stebuklas. Paėmęs į rankas Jėzaus kryžių, jis patyrė nepaprastą išgyvenimą. Tas svetimasis, iškankintas žmogus jam tapo artimas ir brangus. Tai kryžiaus malonė, kuri Simoną padarė Viešpaties mokiniu.

Po Pirmojo pasaulinio karo vienas žurnalistas surinko daugybę iš fronto rašytų kareivių laiškų. Iš tų laiškų susidarė nemaža knyga. Tarp kitų laiškų toje knygoje buvo įdėtas jauno kario laiškas, rašytas tiesiai iš apkasų: „Didysis penktadienis, bažnyčiose vyksta pamaldos. Dieną ir naktį kasame apkasus, tempiame smėlio maišus. Maišai slegia nuvargusius pečius. Prisimenu savo išganytojo kryžių. Jis buvo ne tiktai sunkus, bet ir kietas, jo pečiai buvo ne tik pavargę, bet ir kruvinai nuplakti... Ak, gerasis mano išganytojau, duok man kantrybės pakelti savo kryžių...“ Ar būtų kada nors šis jaunas kareivis prisiminęs Kristų, jeigu jo pečių nebūtų palietusi sunki našta?

Savo kuriamą dangaus karalystę Kristus palygino su dirvoje paslėptu lobiu. „Atradęs jį žmogus niekam nesako; iš to džiaugsmo eina, parduoda visa, ką turi, ir perkasi tą dirvą“ (*Mt 13, 44*). Reikia kažką parduoti, reikia kažko išsižadėti. Bet tai, ko Jėzus laukia iš savo mokinių, tėra menkas įnašas, kad žmogus galėtų dalyvauti Dievo dirvoje paslėpto lobio dalybose.

Ieškodami kryžiaus prasmės, prisiminkime, kad Kristus apaštalams kalbėjo ne tiktai apie kančią, bet ir apie savo prisikėlimą. Prisikėlimas! Štai žodis, kuris turi persmelkti mūsų sąmonę, kai stengiamės suprasti kryžiaus slėpinį. Evangelistas Morkus savo knygoje rašo, kad po kalbų apie kryžių Jėzus nusivedė mokinius ant Taboro kalno ir atsivainė savo mylimųjų mokinių akivaizdoje. Jo drabužiai ėmė taip baltai spindėti, kaip jų išbalinti negalėtų joks skalbėjas žemėje.

Šiuo atsivainymu Jėzus padarė apaštalus, parodydamas, kad ne kryžius svarbiausia Dievo vaikų gyvenime, bet Prisikėlimas ir gyvenimas amžinuose Dievo vaikų namuose. Kryžius tėra kelias, kuriuo turime žengti. Šv. Paulius drąsina savo tikinčiuosius vyriškai pakelti dabartinius vargus, nes jie mums ruošia „neapsakomą, visa pranokstančią amžinąją garbę <...>. Mes žinome, kad mūsų žemiškosios padangtės būstui suirus mūsų laukia Dievo būstinė, ne žmonių rankomis statyti, amžinieji namai danguje“.

Parengė V. S.

NUSIDĖJĖLIŲ VILTIS

24 eilinis sekmadienis (C)

Iš 32, 7–11. 13–14; 1 Tim 1, 12–17; Lk 15, 1–32

Pirmasis šio sekmadienio Evangelijos sakiny s verčia suklusti. Pas Jėzų rinkosi visokie muitininkai ir nusidėjęliai. Žodis „visokie“ mums primena visus tuos, kurie visuomenės akyse neturi gero vardo. Jėzaus draugystė su šitokiais „visokiais“ nusidėjęliais fariziejus ir Rašto aiškintojus itin šokiravo. Jeigu šis Jėzus save laiko Dievo žmogumi, tai nejaugi jis nemato, kokie žmonės pas jį renkasi? Rodos, visai teisėtas buvo fariziejų pasipiktinimas, kad šitas Jėzus „priima nusidėjęlius ir su jais valgo“.

Savo elgesį Jėzus paaiškina gražiu palyginimu iš piemenų gyvenimo. Avių tema yra dažna Jėzaus lūpose. Geras piemuos pažįsta savąsias avis, „avys klauso jo balso. Jis šaukia jas vardais ir jas išsiveda <...>, o avys paskui jį seka, nes pažįsta jo balsą“ (Jn 10, 3–4). Šitokiam geram ganytojui, turinčiam šimtą avių, viena atsiskiria nuo bandos ir kažkur pasiklysta. Ką gi daro geras piemuos, kuriam visos avys brangios. Jis eina ieškoti paklydėlės, palikęs devyniasdešimt devynias ganykloje.

Šis Kristaus palyginimas ir du kiti – apie pamestą drachmą ir sūnų palaidūną – yra tokie svarbūs ir tokie esminiai visai Kristaus džiaugsmingai žiniai, kad juose galima įžvelgti visos Evangelijos santrauką. Pirmiausia šie palyginimai pagrindžia Dievo tautoje nusidėjęlio statusą. Nuo pat pirmųjų amžių krikščionių požiūris į nusidėjęlius svyravo tarp tolerancijos ir griežto rigorizmo. Bažnyčia negalėjo pamiršti Kristaus palankumo nusidėjęliams, tačiau toje pačioje Bažnyčioje nuolat dygo puritoniškos sektos, kovojančios už Bažnyčios „švarumą“. Atsirado montanistai, vėliau, katarai, albigiečiai, valdensai. Ką manyti apie Bažnyčios vaikų nuodėmes? Ar nenustelbia jos Bažnyčios šventumo?

Gražų ir guodžiantį atsakymą duoda mūsų Mokytojas. Tik du žodžiai: kviečiai ir raugės. Ačiū Tau, Viešpatie, už šį mums suprantamą ir paguodžiantį palyginimą apie kviečius ir rauges. Tarnai, išvydę tarp kviečių rauges, savo šeimnininkui geranoriškai pasisiūlė: „Jei nori, mes eisime ir jas išravėsime“. Kokių tik ravėtojų, kokių tik reformatorių Bažnyčioje nėra buvę! Šeimnininkas tarnams atsakė: „Ne, kad kartais, ravėdami rauges, neišrautumėte su jomis ir kviečių. Palikite abejus augti iki pjūties. Pjūties metu aš pasakysiu pjovėjams: ‘Pirmiau išrinkite rauges ir suriškite į pėdelius sudėginti, o kviečius sukraukite į mano kluoną’“ (Mt 13, 24–30).

Fariziejams, atvedusiems prasikaltusią moterį, Jėzus pasakė: „Kas iš jūsų be nuodėmės, tegu pirmas sviedžia į ją akmenį,“ (Jn 8, 8). Fariziejai, kurie manėsi esą teisuoliai, vis dėlto neišdrįso imtis akmenų. Ar galima po šios Kristaus pamokos ką nors smerkti? Ištikimi Šventajam Raštui teologai visais laikais skelbė, kad tikinčiųjų nuodėmės neatskiria jų nuo Bažnyčios. Tai yra oficialus Bažnyčios mokymas, kurį patvirtino daugelis popiežių. Vatikano II Susirinkimas Bažnyčią parodo kaip nusidėjęlių glėbėją: „Bažnyčia, priimdama savo glėbin nusidėjęlius, yra šventa ir drauge nuolat apvalytina, todėl žengia atgailos ir atsinaujinimo keliu“ (LG 8).

Visa pastoracinė Bažnyčios praktika rodo, kad nusidėjęliai yra Bažnyčios rūpesčio objektai. Ji kviečia į atgailą, organizuoja įvairias rekolekcijas, Susitaikymo pamaldas, bet niekada jų neatstumia. Kažin ar kada nors kur nors yra vestos rekolekcijos, kuriose nebūtų pasakojamas ir komentuojamas paklydusios avelės palyginimas? Jei prabiltų bažnyčių klausyklos, kiek daug jos galėtų papasakoti! Štai nusidėjęlis nedrąsiai artinasi prie klausyklos, o žiūrėk, už valandėlės pakyla nuo klausyklos šventasis. Dar po valandėlės jis jau prie altoriaus ir priima Kristų, tapdamas jo Kūno dalininku.

Kaip tat suderinti Bažnyčios šventumą ir josios vaikų nuodėmes? Kad geriau suprastume Bažnyčios šventumą, pirmiausia žvelkime į jos Kūrėją. Nuo pirmos įsikūnijimo valandos iki kryžiaus mirties jo asmenyje šviečia nesuteptas, nepažeistas šventumas. Šiuo šventumu, tarsi bendru turtu, jis dalijasi su savo Bažnyčia. Ji yra jo Kūnas (plg. Ef 5, 22–23). Pasak Pauliaus, „Kristus mylėjo Bažnyčią ir atidavė už ją save, kad ją pašventintų, apvalydamas vandens nuplovimu ir žodžiais, kad padarytų sau garbingą Bažnyčią, neturinčią jokios dėmės, nei raukšlių, nei nieko tokio, bet šventą ir nesuteptą“ (Ef 5, 25–27). Šventumą Kristus savo Bažnyčiai paliko kaip uždavinį ir tikslą. Jis ir pats dalyvauja Bažnyčios vaikų gyvenime, teikdamas jiems reikalingų malonių. Kristaus sakramentai tikinčiojo gyvenimą lydi nuo lopšio iki paskutinio atodūsiu. „Aš esu su jumis per visas dienas iki pasaulio pabaigos“ (Mt 28, 20). Tenekliudo mums žmogaus silpnumas, jo suklupimai nuolat prisiminti Kristaus palankumą „visokiems“ nusidėjęliams ir muitininkams.

Parengė V. S.

Kardinolo Audrio Juozo Bačbio pamokslas Žemaičių Kalvarijoje

2004 07 07

Brangūs Broliai ir Seserys,

Ką tik girdėjome Evangelijos pasakojimą, kaip Mergelė Marija, patyrusi didžiąją Dievo malonę, paskubomis iškeliauja aplankyti savo giminaitę Elzbieta.

Šiandien jūs iš įvairiausių mūsų šalies kampelių atkelia-vote aplankyti Žemaičių Kalvariją. Kas jus čia sukviatė? Kodėl žmonės nuo senų laikų traukia ši vieta? Kodėl šian-dien palikome savo namus ir atėjome čia drauge pasi-melsti? Turbūt neapsiriksiu, jei pasakysiu, kad atsaky-mas į šiuos klausimus yra ir bendras, bet drauge ir labai individualus. Bendra mums visiems yra tai, kad mylime Dievo Motiną Mariją, kad tikime Jos Sūnaus Jėzaus Kris-taus Auka, kuria buvome atpirkti ir išgelbėti. Tačiau kiek-vienas mūsų turime ir labai asmenišką priežastį, tikslą ir malda. Tai priklauso nuo to, kas mes esame.

Marija, iš angelo apreiškimo sužinojusi, kad Dievo yra pašaukta būti Jo Sūnaus Motina, su didele pagarba, bet drauge ir su visišku atsidavimu priėmė šį nepaprastą pašaukimą. Nuo to momento Jos gyvenimo žemėje misi-ja – būti Dievo Motina. Tai graži misija, bet drauge – nepaprastai sunki ir skausminga. Tačiau Marija ją pri-ėmė visą: Ji nesirinko tik garbingųjų savo gyvenimo pas-lapčių. Septyni skausmo kalavijai, perskrodę Marijos širdį, buvo tikri ir aštrūs. Marija ne tik glaudė Kūdikį Jėzų prie širdies, bet ir ėjo su Juo kryžiaus kelią, stovėjo prie Jo mirties valandą, budėjo, laukdama prisikėlimo. Visas Ma-rijos gyvenimas tapo neatskiriamai suvienytas su Sūnaus gyvenimu. Jai nekilo mintis, kad užauginusi Sūnų Ji ga-lėtų pasirūpinti savimi. Būti Motina – tai toks kilnus ir svarbus uždavinys, kad būtent jam Marija atidavė visą savo gyvenimą.

Tarp jūsų yra daug motinų. Šiandien jos atėjo vienos ar vedinos savo vaikais prašyti Dievo palaimos ir Marijos globos sau ir savo šeimoms. Ar šiaandien motinos var-das yra toks pats brangus, svarbus ir garbingas, kaip Marijos laikais? Liūdna sakyti, tačiau kartais atrodo, kad motinystė tampa vis labiau sunki ir laikina prieder-mė, ji tampa kliūtimi siekti karjeros bei malonumų. Juk gyvenimas toks trumpas, o galimybių tiek daug! Nejau-gi išauklėti gerą žmogų yra mažiau svarbu negu sukurti gudrų kompiuterį ar kokį nors visuomeninį judėjimą?

Elzbietos kūdikis šoktelėjo iš džiaugsmo pajutęs Marijos ir jos iščių Vaisiaus artumą. Atminkime, kad Elzbietos vaikelis buvo dar negimęs, jis buvo dar joje, o jau sugebėjo reikšti savo džiaugsmą. Šiandien jau įgriso mums kalbė-ti, o jums klausyti apie negimusios gyvybės svarbą ir bū-tinybę ją globoti. Bet ką daryti, kai tiek daug motinų dar neatpažįsta savojo vaikelio, kai jis yra taip arti jos širdies? Būtent tuo metu kūdikis ir motina yra surišami nemato-mais, bet amžiniais saitais, kurie nulemia jų abiejų gyve-nimą žemėje, o drauge ir amžinybėje. Tu amžiais būsi

motina: nešiodama kūdikį iščiose, sūpuodama jį ant ran-ku, išleidusi į mokyklą ar studijas, palaiminusi šeimos gyvenimui arba atidavusi jį Dievo tarnybai. Tu liksi moti-na net tuomet, kai nužudysi savo negimusį vaikelį, nes amžinybėje teks su juo susitikti. Motina negali pastoti ke-lio savo vaikui, ji turi leisti jam pačiam gyventi savąjį gy-venimą, kurio galbūt iki galo ir nesupras, kaip ir Marija.

Šiandien ypatingu būdu prisimename kunigus ir vie-nuolius. O juk ir jie turi arba turėjo savo motinas. Kiek daug kunigo ir vienuolio ar vienuolės gyvenime reiškia motina. Ji yra pirmoji pašaukimo ugdytoja ir dosni Vieš-paties bendradarbė.

Tačiau nė kiek nemažiau už motinystę yra svarbu su-prasti ir kunigystės bei vienuolystės pašaukimą.

Hebrajų kalba žodis „ištikimybė“ reiškia būti tuo, kuo Dievas tave sukūrė. Kiekvieną mūsų Dievas pašaukė į šį pasaulį atlikti mums skirtą misiją. Būti kunigu nėra pro-fesija ar privalumas aukoti šv. Mišias ir teikti sakramen-tus. Kiekvienas kunigas yra *alter Christus*. Šiandien nega-lima būti Kristumi tik Paskutinės vakarienės menėje su draugais prie stalo. Reikia išeiti ir į Alyvų sodo vienatvę bei kryžiaus kelio dulkes. Kunigas, kuris nedrįsta su Kris-tumi numirti ant kryžiaus už sielų išganymą, nebus lai-mingas kunigas. Čia slypi didysis krikščionio paradok-sas: laimingas būsi tik tuo atveju, jei pilnutinai priimsi savąjį pašaukimą. Šiandien daug kalbama apie kunigų neištikimybę ir dvigubą gyvenimą. Tai baisi tragedija ne tik pačiam kunigui, jo artimiesiems, bet ir visai Bažny-čiai, nes kas gi tikės, jei nebus tikrų liudytojų, kurie skel-bia ne vien žodžiu, bet ir savo gyvenimu?!

Tą patį turime pasakyti ir apie vienuolius. Jau praėjo laikas, kai Lietuvoje, pamatę vienuolę su abitu, pagar-biai atsisukdavome, nes tai buvo kažkas „nepaprasto“. Manėme, kad vienuolės atėjimas į mokyklą išspręs ne-klusnių mokinių elgesio problemas arba atpalaiduos mus nuo sunkaus ligonio slaugymo. Pasirodo, kad taip neatsitiko. Vienuolės dirba tą patį darbą kaip ir pasau-liečiai. Kartais pastarieji tai atlieka kur kas geriau. Tai kam jos reikalingos? Kristus sako: „dėl dangaus kara-lystės“. Jos jau šiaandien turi gyventi tokioje glaudžioje vienybėje su Kristumi, kad mes galėtume suprasti, ką reiškia dangaus karalystė. Tam nereikia skaičiuoti dar-bo valandų ir dirbti nepaprastų darbų. Tam reikia leisti tikėjimo raugui perkeisti širdį, kuri nepadalyta ir ištiki-ma meile atsiduotų Kristui ir jo karalystei.

Šios dienos Evangelijoje Marija sako: „Štai nuo dabar palaiminta mane vadins visos kartos, nes didžių daly-kų padarė man Visagalis“ (Lk 1, 48–49). Marija jaučia Dievo palaimą, ji yra laiminga, nes yra tuo, kuo Dievas jai skyrė būti.

Paklauskime šiaandien savęs: ar aš esu laiminga, laimin-gas? Ar aš iš tiesų esu tuo, kuo Dievas man skyrė būti? Ar aš esu ištikima, ištikimas savam pašaukimui? Nuo mūsų atsakymo priklausys, ar mes būsimė palaiminti, tai yra laimingi, ir ar mūsų gyvenimas atneš palaimą kitiems.

Apaštališkojo nuncijaus arkiv. P. St. Zurbriggen-o pamokslas Žemaičių Kalvarijos atlaiduose

2004 07 11

Garbingieji Ekscelencijos, mieli broliai kunigai ir seselės vienuolės, mielos šeimos, brangūs broliai ir seserys Kristuje,

Jūsų Tėvas ir Ganytojas Vyskupas Jonas Boruta taip pat ir šiais metais maloniai pakvietė dalyvauti Didžiuosiuose Žemaičių Kalvarijos atlaiduose. Esu labai dėkingas ir laimingas būdamas čia tarp jūsų, brangūs maldininkai, atvykę iš daugelio savo vyskupijos vietų ir visos Lietuvos.

Kaip žinote, ši maldinga kelionė yra autentiška liaudiškojo pamaldumo išraiška. Tai yra išraiška jūsų tikėjimo, kuris turi gilią ir stiprią šaknį, tikėjimo, kuris pergyveno ateizmo persekiojimo audras ir visais atžvilgiais sunkiausius laikus. Šiandien tikėjimui, kurį praeities kartos perdavė, grasinama indiferentizmu ir nesidomėjimu viskuo, kas susiję su religija.

Kas užmiršta savo šaknis, tas netenka ir savo istorijos. Kaip galima kurti asmeninę ar tautinę ateitį neturint mintyje istorijos, praeities patyrimo? Mes atvykome į Žemaičių Kalvariją kartu koncelebruoti Eucharistiją ir po to eiti įvairias Kryžiaus kelio stotis.

Kryžiaus kelias mums visiems yra išganymo kelias, vienintelis kelias, kuris veda į amžiną laimę. Praeiname įvairias šio originalaus Kryžiaus Kelio stotis galvodami apie tai, ką Viešpats Jėzus padarė kiekvienam iš mūsų. Bet tuo pačiu metu galvojame apie tai, ką mes turime daryti Jėzui.

Jis atidavė savo gyvybę už mus. Iš tiesų sakoma: „Nėra didesnės meilės, kaip gyvybę už draugus atiduoti“ (Jn 15, 13). Taip, tai yra didelė jo meilės paslaptis atiduoti savo gyvybę už mus, jo draugus. Bet vėliau Viešpats pridėda: „Jūs būsite mano draugai, jei darysite, ką jums įsakau“ (Jn 15, 14).

Viešpats duoda šį įsakymą: „Mylėkite vieni kitus taip, kaip aš jus mylėjau“. Tai yra mūsų pašaukimas ir mūsų pasiuntinybė. Visiška meilė yra viską suvienijantis ryšys: jis suvienija žmones ir jų įvairiausius pašaukimus.

Mieli broliai ir seserys, Dievo žodis, kurio klausėme šį eilinio laiko XV sekmadienį, padeda mums padaryti konkretų išpareigojimą būti autentiškais krikščionimis, tikrais Viešpaties Jėzaus mokiniais. Iš tikrųjų prisipažinkime, kad esame krikščionys. Prisipažinti krikščionimi nėra kokia nors etiketė ar koks išorinis skirtumas; atvirkščiai, yra įpareigojimas, gyvenimo būdas, kuris turi pasireikšti kalbomis, mintimis ir darbais. Todėl tikras krikščionis turi būti logiškas, atstumti visa tai, kas priešinga tam vardui, ir sekėti tai, kas atitinka.

Ką galime ir ką turime daryti? Atsako Mozė Pakartoto įstatymo knygoje tokiais žodžiais: „ Sugrįžęs pas Vieš-

patį, savo Dievą, visa širdimi ir visa siela, tu klausysi Viešpaties, savo Dievo, balso, vykdydamas jo įsakymus ir įstatus, surašytus šioje Mokymo knygoje“ (Ist 30, 10). Mozė parodo kelią: paklusi Viešpaties balsui – užlaikysi Dievo įsakymus – atsiversi. Tai galioja ir mums, kurie gyvename trečiajame tūkstantmetyje.

Šventasis Paulius Laiške kolosiečiams pabrėžia, kad visas pasaulis randa atramą jame, tai yra Jėzuje Kristuje, Jis „visos tvarinijos pirmagimis“; visa yra sutverta per Jį. Jis yra pirma visų daiktų ir visa juo laikosi. Jis yra Kūno – Bažnyčios galva.

Galiausiai Evangelija pagal Luką pristato įstatymo mokytoją, kuris nori suprasti ką reikia daryti, „kad laimėtum amžinąjį gyvenimą“. Šis klausimas stipriai paliečia. Jėzus pirmiausia patvirtina tai, ką sako įstatymas ir po to norinčiam Rašto aiškintojui suprasti, „kas yra jo artimas“, papasakoja nuostabų palyginimą apie Gerąjį samarietį, kurį visi gerai žinome.

Mieli broliai ir seserys, šis Žemaičių Kalvarijos atlaidų sekmadienis yra skirtas šeimoms. Tai tema, kuri natūraliai siejasi su ateities tema. Kalbame apie krikščionišką šeimą, kuri yra pašaukta būti gera naujienu trečiajam tūkstantmečiui. Tai buvo Didžiojo tarptautinio teologinio pastoracinio šeimų kongreso, vykusio 2003 m. sausio 22–24 d. Maniloje, Filipinuose, tema. Prieš dešimt metų (1994), po šeimos pašvęstų metų, buvo pradėti pasauliniai šeimų susitikimai: 1994 – Romoje, 1997 – Rio de Janeiro, Jubiliejiniais 2000 m. – Romoje, 2003 – Maniloje. Šventasis Tėvas kviečia viso pasaulio šeimas būti Evangelijos nešėjais. Dėl to sako: „Kiekviena krikščioniška šeima yra pašaukta, kad įtikinamai parodytų galimybę santuokos, visiškai atitinkančios Dievo planą ir tikruosius žmogaus asmens – sutuoktinių ir pirmiausia daug trapesnių vaikų – poreikius“ (N.M.A. Nr. 47).

Šventasis Tėvas iš krikščioniškų šeimų laukia tikro evangelinio liudijimo tiek vaikų, tiek visos visuomenės atžvilgiu. Nėra abejonės, kad vieninga šeima, kuri seka tais principais, gyvena pagal Dievo įsakymus, lengviau nugali išbandymus ir sunkumus, sutinkamus gyvenimo kelyje. Taip pat vaikai tėvų ištikimoje meilėje randa įtikinantį pavyzdį, konkretesnę, natūralią krikščionišką viziją savo jaunystės gyvenimui, atskleidžiančią Jėzų kaip „kelią, tiesą ir gyvenimą“.

Bažnyčios Tėvai kalbėjo apie šeimą kaip apie „namų bažnyčią“, kaip apie „mažąją bažnyčią“. „Būti kartu“ kaip šeima, būti vieniems dėl kitų – štai idealas, kurio turime ieškoti ir įgyvendinti. Šeimoje išmokstama suprasti, kas yra mano artimas.

Mieli broliai ir seserys, šių Žemaičių Kalvarijos atlaidų metu su pasitikėjimu paveskime visas savo šeimas Šventiausios M. Marijos, Jėzaus ir mūsų Motinos, Šeimų Karalienės ir šv. Juozapo, jos Sužadėtinio, užtarimui. Melskime, kad Jėzaus Kristaus Gerąją Naujienu šeimoms būtų pašauktos skleisti savo žodžiais ir liudijimais, nugalėdamos baimę ir nešdamos viltį pasauliui. Amen.

Katalikiškojo auklėjimo kongregacija

Ratio fundamentalis institutionis diaconorum permanentium

Nuolatinų diakonų ugdymo pagrindinės normos

(Tęsinys. Dokumento pradžia ir bendra įžanga į Katalikiškojo auklėjimo kongregacijos „Nuolatinų diakonų ugdymo pagrindinės normos“ ir Dvasininkijos kongregacijos „Nuolatinų diakonų tarnybos ir gyvenimo vadovą“ „Bažnyčios žinių“ 13–14 numerįje)

4. Pastoracinis ugdymas

85. Plačiąja prasme pastoracinis ugdymas sutampa su dvasiniu: tai ugdymas, kuris moko vis tobuliau tapatin-tis su Kristaus tarnyste. Tokia nuostata turėtų lemti visus įvairius ugdymo aspektus, įjungdama juos į vienin-gą diakoniškojo pašaukimo, kurio esmė yra būti Kris-taus, Tėvo Tarno, ženklu, perspektyvą.

Siauresniąją prasme pastoracinį ugdymą sudaro speci-finė teologinė disciplina ir praktika.

86. Teologinė disciplina yra *pastoracinė teologija*. Tai „kas-dienio Bažnyčios kūrimo istorijoje Dvasios galia, taigi Bažnyčios kaip ‘visuotinio išganymo sakramento’, kaip Jėzaus Kristaus išganomosios veiklos žodžiu, sakramen-tais ir meilės tarnavimu gyvo ženklo ir įrankio mokslinis apmąstymas“ (89). Šios disciplinos objektas – principai, kriterijai ir metodai, teikiantys Bažnyčios apaštalauja-majai ir misijinei veiklai kryptį istorijos raidoje.

Diakonams numatytoje *pastoracinės teologijos* programoje ypatingą dėmesį reikėtų skirti tokioms daugiausia dia-konams patikėtoms *veiklos sritims* kaip:

- a) liturginė praktika: sakramentų ir sakramentalijų tei-kimas, altoriaus tarnyba;
- b) Žodžio skelbimas įvairiose tarnybos aplinkose: ke-rigma, katechezė, rengimas sakramentams, homilija;
- c) Bažnyčios pastangos siekiant socialinio teisingumo ir artimo meilės;
- d) bendruomenės gyvenimas, ypač vadovavimas šei-mų būreliams, nedidelėms bedruomenėms, grupėms bei sąjūdžiams ir pan.

Rengiant kandidatus specifinei tarnybinei veiklai, nau-dingos gali būti tokių techninio pobūdžio dalykų kaip psichologija, katechetinė pedagogika, homiletika, sak-ralinis giedojimas, bažnytinis administravimas, infor-matika ir pan. žinios (90).

87. Sykiu (ir, jei įmanoma, bendrai) su pastoracinės te-ologijos dėstymu kiekvienam kandidatui numatyta praktika, leidžianti praktiškai išbandyti tai, kas išmok-

ta per studijas. Tai turėtų vykti laipsniškai, diferenciuojant ir nuolatos prižiūrint. Parenkant veiklą, reikia atsižvelgti į jau kandidato gautąsias tarnybas bei akcentuoti jų vykdymą.

Būtina rūpintis, kad kandidatai būtų aktyviai įtraukti į vyskupijos pastoracinę veiklą ir galėtų periodiškai keis-tis patirtimi su jau tarnaujančiais diakonais.

88. Be to, reikia rūpintis, kad būsimieji kandidatai išsiug-dytų stiprų misijos jausmą. Kaip ir kunigai, per šventi-mus jie irgi gauna dvasinę dovaną, parengiančią juos visuotinei misijai ligi žemės pakraščiu (plg. *Apd* 1, 8) (91). Tad jiems būtina padėti įgyti gyvą šios savo misijinės tapatybės supratimą ir pasirengti užduočiai skelbti tiesą ne krikščionims, ypač tiems, kurie priklauso tai pačiai tautai, kaip ir jie. Tačiau, reikalaujant ar leidžiant aplin-kybėms, iš akių sykiu nederėtų išleisti misijos *ad gentes* perspektyvos.

PABAIGA

89. *Didascalia Apostolorum* pirmųjų šimtmečių diako-nams rekomenduoja: „Jūs, diakonai, turėsite vykdyti jums patikėtą tarnybą, net jei tai reikalautų atiduoti gy-vybę už brolius, taip, kaip Evangelijoje sakė mūsų Išga-nytojas ir Mokytojas: *Jei kas norėtų tapti didžiausias iš jų-sų, tebūnie jįsų tarnas kaip Žmogaus Sūnus, kuris atėjo ne kad jam tarnautų, bet pats tarnauti ir savo gyvybės atiduoti kaip išpirkos už daugelį*“ (92). Tai labai aktualus kvietimas ir tiems, kurie pašaukti į diakonus šiandien, kvietimas, akinantis rimtai išitraukti į pasirengimą savo bū-simajai tarnybai.

90. Viso pasaulio Vyskupų konferencijos ir ordinarai, ku-riems patikimas šis dokumentas, turėtų jį dėmesingai ap-mąstyti kartu su savo kunigais ir bendruomenėmis. Šis dokumentas bus svarbus atramos taškas Bažnyčioms, kur nuolatinis diakonatas yra gyva ir veikli tikrovė; kitas jis veiksmingai paskatins tinkamai įvertinti brangią Dva-sios dovaną, kokia yra diakoniškoji tarnyba.

Popiežius Jonas Paulius II šį dokumentą *Ratio funda-mentalibus institutionis diaconorum permanentium* aprobavo ir nurodė paskelbti.

Roma, Kongregacijų būstinė, 1998 m. vasario 22 d.,
Šv. Petro Sosto šventė

Kardinolas Pio Laghi
Prefektas

+José Saraiva Martins
Titulinis Tuburnica arkivyskupas
Sekretorius

Nuorodos

(1) Plg. PAULIUS VI. Apaštališkasis laiškas *Sacrum diaconatus ordinem* (1967 06 18): AAS 59 (1967), p. 697–704. Apaštališkojo laiško II skyriuje, kuriame kalbama apie jauno amžiaus kandidatus, nurodoma: „6. Jaunuoliai, norintys tapti diakonais, turėtų būti priima-

mi į specialų institutą, kur jie būtų patikrinami, rengiami tikrai evangeliniam gyvenimui ir mokomi vaisingai atlikti savo būsimas pareigas. 9. Rengimasis diakonatui kaip tokiam turėtų trukti bent trejus metus. Studijų tvarka turėtų būti tokia, kad kandidatai nuosekliai ir laipsniškai būtų rengiami kokybiškai bei vaisingai vykdyti įvairias diakono užduotis. Visa studijų programa išdėstyta taip, kad paskutiniaisiais metais būtų rengiama pagrindinės diakono atliekamoms užduotims. 10. Be to, reikia praktinių pratybų, susijusių su tikybės dėstymu vaikams ir kitiems tikintiesiems, sakralinio giedojimo skatinimu bei vadovavimu jam, Šventojo Rašto skaitymu tikinčiųjų susirinkimuose, pamokslų sakymu tautai bei jos mokymu, sakramentų, kuriuos leista teikti diakonui, teikimu, ligonių lankymu ir apskritai užduočių, kurias jam galima patikėti, atlikimu". To paties apaštališkojo laiško III skyriuje, skirtame vyresnio amžiaus kandidatams, nurodoma: „14. Pageidautina, kad ir tokie kandidatai geriau negu vidutiniškai išmanytų doktriną, kaip pasakyta Nr. 8, 9 ir 10, ar bent jau turėtų žinių, kurių, Vyskupų konferencijos sprendimu, reikėtų norint gerai vykdyti savo pareigas. Todėl juos būtina tam tikram laikotarpiui priimti į specialų institutą, kur jie išmokyt visko, ko reikia norint deramai vykdyti diakono tarnybą. 15. Jei to neįmanoma padaryti, kandidatas patikėtinas iškilų dorybių kunigui, kuris juo rūpintųsi, mokyti ir gebėtų paliudyti jį esant subrendusį bei išmintingą".

(2) Kongregacijos aplinkraštyje nurodoma, kad kursai turėtų apimti Šventojo Rašto, dogmatikos, moralės, bažnytinės teisės ir liturgijos studijas, taip pat, „siekiant parengti kandidatą tam tikroms pastoracinėms užduotims, tokius techninio pobūdžio dalykus kaip psichologija, katechetinė pedagogika, retorika, sakralinis giedojimas, katalikiškųjų grupių organizavimas, bažnytinė administracija, tvarkingas krikšto, sutvirtinimo, santuokų, mirusiųjų registravimo knygų vedimas ir pan."

(3) PAULIUS VI. Apaštališkasis laiškas *Ad pascendum* (1972 08 15), VII b): AAS 64 (1972), p. 540.

(4) Plg. JONAS PAULIUS II. Posinodinis apaštališkasis paraginimas *Pastores dabo vobis* (1992 03 25), 12: AAS 84 (1992), p. 675–676.

(5) Plg. VATIKANO II SUSIRINKIMAS. Dogminė konstitucija *Lumen gentium*, 28; 29.

(6) *Pontificale Romanum – De ordinatione Episcopi, presbyterorum et diaconorum* (Editio typica altera, Typis Polyglottis Vaticanis 1990, p. 101), *Praenotanda* Nr. 179, kur kalbama apie diakonų šventimus, cituojamas posakis *in ministerio Episcopi ordinantur*. Ši formulė paimta iš *Traditio apostolica*, 8 (SCh, 11bis, p. 58–59) ir yra taip pat buvusi įtraukta į *Constitutiones Ecclesiae Aegyptiacae* III, 2: F. X. Funk (ed.). *Didascalia et Constitutiones Apostolorum*, II. Paderbornae 1905, p. 103.

(7) „Jie turi būti gailestingi, uolūs, vaikščioti Viešpaties, tapusio visų tarnu, tiesos keliais“ (Šv. POLIKARPAS. *Epist. ad Philippenses*, 5, 2: F. X. Funk (ed.). *Patres Apostolici*, I. Tubingae 1901, p. 300–302).

(8) PAULIUS VI. Apaštališkasis laiškas *Ad pascendum*, įžanga: l. c., p. 534–538.

(9) Plg. *Pontificale Romanum – De ordinatione Episcopi, presbyterorum et diaconorum*, 207: *ed. cit.*, p. 115–122.

(10) Plg. Katalikų Bažnyčios katekizmas, 1570.

(11) Ten pat, 1588.

(12) Plg. VATIKANO II SUSIRINKIMAS. Dekretas *Christus Dominus*, 15.

(13) Plg. CIC, kan. 266.

(14) Plg. VATIKANO II SUSIRINKIMAS. Dogminė konstitucija *Lumen gentium*, 29.

(15) Plg. *Pontificale Romanum – De ordinatione Episcopi, presbyterorum et diaconorum*, 210: *ed. cit.*, p. 125.

(16) Plg. VATIKANO II SUSIRINKIMAS. Dogminė konstitucija *Lumen gentium*, 29.

(17) Plg. ten pat.

(18) PAULIUS VI. Apaštališkasis laiškas *Sacrum diaconatus ordinem*, I, 1: l. c., p. 699.

(19) Plg. CIC, kan. 276, § 2, 3°.

(20) Plg. ten pat, kan. 1031, § 3.

(21) VATIKANO II SUSIRINKIMAS. Dekretas *Optatam totius*, 1.

(22) PAULIUS VI. Apaštališkasis laiškas *Sacrum diaconatus ordinem*, VII, 32: l. c., p. 703.

(23) Ten pat, VII, 35: l. c., p. 704.

(24) VATIKANO II SUSIRINKIMAS. Dogminė konstitucija *Lumen gentium*, 64.

(25) Ten pat, 8.

(26) Dieceziniam vyskupui šiuo požiūriu prilygsta visi, kuriems patikėta teritorinė prelatūra, teritorinė abatija, apaštališkasis vikariatas, apaštališkoji prefektūra ar nuolatinei įsteigta apaštališkoji administratūra (plg. CIC, kan. 368; 381, § 2), taip pat personalinė prelatūra (plg. CIC, kan. 266, § 1; 295) ar kariuomenės ordinariatas (plg. JONAS PAULIUS II. Apaštališkoji konstitucija *Spirituali militum curae* [1986 04 12], str. I, § 1; str. 2, § 1: AAS 78 [1986], p. 482, 486).

(27) Plg. CIC, kan. 1025; 1029.

(28) Tai taip pat galioja specifinių ugdymo namų, jei tokie egzistuoja, vadovui (plg. CIC, kan. 236, 1°).

(29) JONAS PAULIUS II. Posinodinis apaštališkasis paraginimas *Pastores dabo vobis*, 68: l. c., p. 775–776.

(30) Ten pat, 69: l. c., p. 778.

(31) Ten pat, 36: l. c., p. 715–716.

(32) *Catechismus ex decreto Concilii Tridentini ad Parochos*, pars II, c. 7, n. 3. Turin 1914, p. 288.

(33) *Didachè*, 15, 1: F. X. Funk (ed.). *Patres Apostolici*, I. Tubingae 1901, p. 32–35.

(34) Šv. POLIKARPAS. *Epist. ad Philippenses*, 5, 1–2: F. X. Funk (ed.). *Patres Apostolici*. Tubingae 1901, p. 300–302.

(35) CIC, kan. 1029; plg. kan. 1051, 1°.

(36) Plg. PAULIUS VI. Apaštališkasis laiškas *Sacrum diaconatus ordinem*, II, 8: l. c., p. 700.

(37) Plg. CIC, kan. 285, §§ 1–2; 289; PAULIUS VI. Apaštališkasis laiškas *Sacrum diaconatus ordinem*, III, 17: l. c., p. 701.

(38) CIC, kan. 1031, § 2; plg. PAULIUS VI. Apaštališkasis laiškas *Sacrum diaconatus ordinem*, II, 5: l. c., p. 699–700. Kan. 1031, § 1 nurodoma, kad „Vyskupų konferencijos gali priimti potvarkį, reikalaujantį <...> vyresnio amžiaus“.

(39) Plg. CIC, kan. 1040–1042. Kan. 1041 išvardyti ireguliarumai (nuolatinės kliūtys) yra šie: 1) bet kuri psichinės ligos forma ar kitokia psichinė negalia, dėl kurios, pasitarus su specialistais, jis laikytinas nepajėgus deramai vykdyti tarnybą; 2) apostazės, eretzijos ar schizmos nusižengimai; 3) mėginimas sudaryti santuoką, net ir civilinę; 4) sąmoninga žmogžudystė ar atliktas abortas; 5) smarkus savęs ar kitų sužalojimas ir mėginimas nusižudyti; 6) neteisėtas šventimų aktų atlikimas. Kan. 1042 išvardytos paprastosios kliūtys yra šios: dvasininko luomui nepriderančios ar su juo nesuderinamos veiklos vykdymas; 2) neseniai gautas krikštas (nebet ordinaras būtų nusprendęs kitaip).

(40) PAULIUS VI. Apaštališkasis laiškas *Sacrum diaconatus ordinem*, II, 4: l. c., p. 699; plg. VATIKANO II SUSIRINKIMAS. Dogminė konstitucija *Lumen gentium*, 29.

(41) PAULIUS VI. Apaštališkasis laiškas *Sacrum diaconatus ordinem*, III, 13: l. c., p. 700.

(42) Ten pat, III, 11: l. c., p. 700; plg. CIC, kan. 1031, § 2; 1020, 3°.

(43) PAULIUS VI. Apaštališkasis laiškas *Sacrum diaconatus ordinem*, III, 16: l. c., p. 701; Apaštališkasis laiškas *Ad pascendum*, VI: l. c., p. 539; CIC, kan. 1087.

(44) Dievo kulto ir sakramentų kongregacijos 1997 metų birželio 6 d. aplinkraštyje (Prot. Nr. 26397) numatoma, jog, norint gauti dispensą nuo 1087 kan. nurodytos kliūties, turi egzistuoti tiksliai viena iš šių sąlygų: tai didelis ir įrodytas diakono tarnybos naudingumas vyskupijai, kuriai jis priklauso; tokių mažų vaikų, kad jiems būtina motiniška globa, buvimas; pagyvenusių ir priežiūros reikalingų tėvų ar uošvių buvimas.

(45) Plg. PAULIUS VI. Apaštališkasis laiškas *Sacrum diaconatus ordinem*, VII, 32–35: l. c., p. 703–704.

(46) Plg. PAULIUS VI. Apaštališkasis laiškas *Ecclesiae sanctae* (1966 08 06), I, 25, § 1: AAS 58 (1966), p. 770.

(47) Plg. CIC, kan. 1026.

(48) PAULIUS VI. Apaštališkasis laiškas *Ad pascendum*, įžanga; plg. I, a): l. c., p. 537–538; plg. CIC, kan. 1034, § 1. Priėmimo kandidatų Šventimų sakramentui gauti apeigos pateiktos: *Pontificale Romanum – De ordinatione Episcopi, Presbyterorum et Diaconorum*, Priedas, II: *ed. cit.*, p. 232 ir toliau.

(49) Plg. CIC, kan. 1016 ir 1019.

(50) Plg. ten pat, kan. 1034, § 1; PAULIUS VI. Apaštališkasis laiškas *Ad pascendum*, I, a): l. c., p. 538.

(51) Plg. CIC, kan. 236 ir šio *Ratio* str. 41–44.

(52) CIC, kan. 236, 1°; plg. PAULIUS VI. Apaštališkasis laiškas *Sacrum diaconatus ordinem*, I, a): l. c., p. 538.

rum *diaconatus ordinem*, II, 6: l. c., p. 699.
 (53) Ten pat, II, 7: l. c., p. 699.
 (54) CIC, kan. 236, 2°.
 (55) PAULIUS VI. Apaštališkasis laiškas *Sacrum diaconatus ordinem*, III, 15: l. c., p. 401.
 (56) CIC, kan. 1035, § 1.
 (57) PAULIUS VI. Apaštališkasis laiškas *Ad pascendum*, II: l. c., p. 539; apaštališkasis laiškas *Ministeria quaedam* (1972 08 15), XI: AAS 64 (1972), p. 533.
 (58) PAULIUS VI. Apaštališkasis laiškas *Ad pascendum*, išanga: l. c., p. 538.
 (59) Plg. PAULIUS VI. Apaštališkasis laiškas *Ministeria quaedam*, VIII, a): l. c., p. 533.
 (60) Plg. *Pontificale Romanum – De Institutione Lectorum et Acolytorum*. Editio typica, Typis Polyglottis Vaticanis 1972.
 (61) Plg. PAULIUS VI. Apaštališkasis laiškas *Ministeria quaedam*, X: l. c., p. 533; apaštališkasis laiškas *Ad pascendum*, IV: l. c., p. 539.
 (62) CIC, kan. 1035, § 2.
 (63) Ten pat, kan. 1036; plg. PAULIUS VI. Apaštališkasis laiškas *Ad pascendum*, V: l. c., p. 539.
 (64) Plg. CIC, kan. 1050.
 (65) Plg. ten pat, kan. 1050, 3o; 1031, § 2.
 (66) Ten pat, kan. 1051, 1°.
 (67) Ten pat, kan. 1051, 2°.
 (68) Plg. ten pat, kan. 1028. Dėl pareigų, kurias išventinamasis prisiima sulig diakonatu, žr. kan. 273–289. Kalbant apie vedusius diakonus, pridurtina klūtis sudaryti naują santuoką (plg. kan. 1087).
 (69) Plg. ten pat, kan. 1037; PAULIUS VI. Apaštališkasis laiškas *Ad pascendum*, VI: l. c., p. 539.
 (70) Plg. *Pontificale Romanum – De ordinatione Episcopi, Presbyterorum, et Diaconorum*, 177: ed. cit., p. 101.
 (71) Plg. CIC, kan. 833, 6°; TIKĖJIMO MOKSLO KONGREGACIJA. *Professio fidei et Iusiurandum fidelitatis in suscipiendo officio nomine Ecclesiae exercendo*: AAS 81 (1989), p. 104–106, 1169.
 (72) CIC, kan. 1015, § 1.
 (73) Plg. ten pat, kan. 1019.
 (74) *Pontificale Romanum – De ordinatione Episcopi, Presbyterorum, et Diaconorum*, cap. III, *De ordinatione diaconorum*: ed. cit., p. 100–142.
 (75) Plg. CIC, kan. 1010–1011.
 (76) Ten pat, kan. 1039.
 (77) JONAS PAULIUS II. Posinodinis apaštališkasis paraginimas *Pastores dabo vobis*, 43: l. c., p. 732.
 (78) Ten pat: l. c., p. 732–733.
 (79) Plg. ten pat: l. c., p. 733.
 (80) JONAS PAULIUS II. Enciklika *Redemptor hominis* (1979 03 04), 10: AAS 71 (1979), p. 274.
 (81) Plg. JONAS PAULIUS II. Posinodinis apaštališkasis paraginimas *Pastores dabo vobis*, 44: l. c., p. 734.
 (82) Plg. ten pat: l. c., p. 734–735.
 (83) Plg. JONAS PAULIUS II. Apaštališkasis paraginimas *Familiaris consortio* (1981 11 22): AAS 74 (1982), p. 81–191.
 (84) JONAS PAULIUS II. Posinodinis apaštališkasis paraginimas *Pastores dabo vobis*, 44: l. c., p. 735.
 (85) Plg. Evangelijų knygos perdavimą: *Pontificale Romano – De ordinatione Episcopi, presbyterorum et diaconorum*, 210: ed. cit., p. 125.
 (86) Kalbama apie: PAULIUS VI. *Sacrum diaconatus ordinem*, 22: l. c., p. 701–702.
 (87) Plg. KATALIKIŠKOJO AUKLĖJIMO KONGREGACIJA. Aplinkraštis *Come è a conoscenza* (1969 07 16), p. 2.
 (88) Plg. ten pat, p. 3.
 (89) JONAS PAULIUS II. Posinodinis apaštališkasis paraginimas *Pastores dabo vobis*, 57: l. c., p. 758.
 (90) Plg. KATALIKIŠKOJO AUKLĖJIMO KONGREGACIJA. Aplinkraštis *Come è a conoscenza*, p. 3.
 (91) Plg. VATIKANO II SUSIRINKIMAS. Dekretas *Presbyterorum ordinis*, 10; Dekretas *Ad gentes*, 20.
 (92) *Didascalia Apostolorum*, III, 13 (19), 3: F. X. Funk (ed.). *Didascalia et Constitutiones Apostolorum*, I. Paderbornae 1905, p. 214–215.

Dvasininkijos kongregacija

Directorium pro ministerio et vita diaconorum permanentium

Nuolatinųjų diakonų tarnybos ir gyvenimo vadovas

1. TEISINIS DIAKONO STATUSAS

Diakonas – šventasis tarnautojas

1. Diakonato versmė yra šventimai ir Kristaus misija, kurioje diakonai pašaukti dalyvauti (1). Rankų uždėjimo ir išventinamosios maldos dėka diakonas tampa šventuoju tarnautoju ir hierarchijos nariu. Tai lemia jo teologinį bei teisinį statusą Bažnyčioje.

Įkardinavimas

2. Visi priimami kandidatai privalo aiškiai raštu išreikšti savo ketinimą tarnauti Bažnyčiai (2) visą savo gyvenimą nustatytoje teritorinėje ar personalinėje srityje arba pašvęstojo gyvenimo institute ar apaštališkojo gyvenimo draugijoje, turinčioje galią įkardinuoti (3). Toks prašymas priimamas raštu; ši teisė rezervuota tiems, kurie turi galią įkardinuoti ir nustato kandidato ordinarą (4).

Įkardinavimas yra teisinis saitas, turintis bažnytinę ir dvasinę reikšmę, nes išreiškia diakono tarnybišką atsidavimą Bažnyčiai.

3. Remiantis teisinėmis normomis, į kurią nors bažnytinę sritį jau įkardinuotą diakoną galima įkardinuoti į kitą (5).

Diakonas, kuris, vadovaudamasis teisingais motyvais, nori tarnauti vyskupijoje, kurioje nėra įkardinuotas, privalo gauti ir vieno, ir kito vyskupo raštišką leidimą.

Vyskupai turėtų remti savo vyskupijos diakonus, kurie nori visam laikui ar laikinai pereiti darbuotis į dalines Bažnyčias, kurioms trūksta dvasininkų, ir ypač tuos, kurie trokšta atsiduoti, rūpestingai specialiai tam pasirinkę, misijai *ad gentes*. Reikiamos sąlygos nustatomos tinkamu suinteresuotųjų vyskupų susitarimu (6).

Vyskupas privalo supti savo vyskupijos diakonus ypatinga globa (7). Jis turi rūpintis jais asmeniškai arba per savo deleguotą kunigą, ypatingą dėmesį skirdamas tiems, kuriems dėl gyvenimo aplinkybių tenka susidurti su dideliais sunkumais.

4. Diakonas, įkardinuotas į pašvęstojo gyvenimo institutą ar apaštališkojo gyvenimo draugiją, tarnaudamas paklūsta vyskupo galiai dalykuose, susijusiuose su pastoriacija, viešuoju dieviškojo kulto vykdymu ir apaštalavimo darbais, ir sykiu lieka pavaldus savo vyresniesiems jų kompetencijos srityse bei ištikimas bendruomenės, kuriai priklauso, drausminei tvarkai (8). Jei diakonas perke-

liamas į kokią nors kitos vyskupijos bendruomenę, jo vyresnysis privalo pristatyti jį ordinarui ir gauti iš jo sutikimą, leidžiantį diakonui vykdyti tarnybą sąlygomis, jų abiejų nustatytomis išmintingu susitarimu.

5. Specifinis nuolatinio diakono pašaukimas suponuoja nuolatinį išlikimą šiame luome. Todėl nevedusių ar našliais tapusių nuolatinį diakonų perėjimas į kunigystę visuomet turi likti gana reta išimtis, galima tikėtai esant ypatingoms priežastims ir rimtiems motyvams. Dėl priėmimo į kunigus sprendžia diakono diecezinis vyskupas, jei nėra kliūčių, rezervuotų Šventajam Sostui (9). Tačiau, turint galvoje tokių atvejų išimtinį pobūdį, vyskupui derėtų pasitarti su Katalikiškojo auklėjimo kongregacija dėl kandidato intelektualinio bei teologinio rengimo programos ir su Dvasininkijos kongregacija dėl pastoracinio rengimo programos ir diakono tinkamumo kunigiškajai tarnybai.

Sakramentinis broliškumas

6. Gautieji šventimai diakonus tarpusavyje susieja sakramentinio broliškumo saitais. Jie visi siekia to paties tikslo – statydinti Kristaus Kūną paklūstant vyskupo galiai ir bendrystėje su popiežiumi (10). Kiekvienas diakonas turi jaustis vienijamas su savo konfratris artimo meilės, maldos, klusnumo savo vyskupui, tarnybinio uolumo ir bendradarbiavimo.

Būtų gerai, jei diakonai, sutinkant vyskupui ir jam ar jo delegatui dalyvaujant, reguliariai susitikinėtų aptarti, kaip jie vykdo savo tarnybą, pasikeisti patirtimi, tęsti ugdymą bei paskatinti vienas kito ištikimybę.

Tokie nuolatinį diakonų susitikimai taip pat gali būti naudingi kandidatams į diakoniškuosius šventimus.

Vietos vyskupui tenka pareiga skatinti tarp jo vyskupijoje besidarbuojančių diakonų „bendrystės dvasią“ rūpinantis, kad neatsirastų „korporatyvizmas“, ankstesniais amžiais prisidėjęs prie nuolatinio diakonato išnykimo.

Pareigos ir teisės

7. Diakono teisinis statusas apima specifines pareigas ir teises, numatytas Kanonų teisės kodekso 273–283 kanonuose, kur kalbama apie dvasininkų pareigas ir teises, sykiu minint su diakonais susijusias ypatingybes.

8. Diakoniškojo iššventinimo apeigose numatytas klusnumo vyskupui pažadas: „*Promittis mihi et successoribus meis filialem oboedientiam et reverentiam*“ (11).

Diakonas, pažadėdamas klusnumą vyskupui, pavyzdžiu laiko Kristų, kuris buvo klusnus tobulai (plg. *Fil* 2, 5–11); jo klusnumas klausantis (plg. *Žyd* 10, 5 ir toliau; *Jn* 4, 34) ir radikaliai atsiduodant (plg. *Lk* 9, 54 ir toliau; 10, 1 ir toliau) turi būti panašus į Kristaus.

Tad diakonas išipareigoja, pirmiausia Dievui, dirbti visiškai pagal Tėvo valią; sykiu jis išipareigoja ir Bažnyčiai, kuriai reikia visiškai atsidavusių asmenų (12). Malda ir maldos dvasia, kuria turi būti persiėmęs, dia-

konas kasdien gilins savo visišką atsidavimą, sekdamas Viešpačiu, kuris buvo „klusnus iki mirties, iki kryžiaus mirties“ (*Fil* 2, 8).

Tokia klusnumo samprata nuteikia priimti konkrečias diakono pažadu per iššventinimą prisiimto išipareigojimo formas atsižvelgiant į tai, kas numatyta Bažnyčios įstatymu: „Jei nėra teisėtos kliūtis, dvasininkai privalo priimti ir sąžiningai vykdyti jų ordinaro jiems patikėtąją užduotį“ (13).

Toks išipareigojimas remiasi Šventimų sakramentu ir *missio canonica* suteiktu dalyvavimu vyskupiškojoje tarnyboje. Klusnumo ir disponuojamumo sritį apibrėžia pati diakoniškoji tarnyba ir visa, kas su ja objektyviai tiesiogiai ar netiesiogiai susiję.

Dekretu, kuriuo suteikiama tarnyba, vyskupas paskiria diakonui užduotis, atitinkančias jo asmeninius gebėjimus, jo celibatinio ar šeimyninio gyvenimo aplinkybes, jo ugdymą, amžių, dvasiniu požiūriu teisėtus troškimus. Taip pat būtina apibrėžti teritoriją ar asmenis, kuriems bus skirta jo apaštališkoji tarnystė; be to, reikia nurodyti, ar jis savo tarnybai skirs visą laiką ar jo dalį, ir kunigą, atsakingą už *cura animarum* ten, kur jis tarnaus.

9. Dvasininkai privalo gyventi saistomi broliškumo ir maldos, bendradarbiaudami vienas su kitu ir su vyskupu, pripažindami ir skatindami tikinčių pasauliečių misiją Bažnyčioje ir pasaulyje (14), praktikuodami santūrią ir paprastą gyvenseną, atvirą „dovanojimo kultūrai“ ir skatinančią dosnų brolišką dalijimąsi (15).

10. Kitaip negu į kunigystę kandidatuojančiams diakonams (16), kuriems visur galioja kunigams skirtos normos (17), nuolatiniams diakonams neprivalu dėvėti dvasininko drabužių.

Pašvęstojo gyvenimo institutų ar apaštališkojo gyvenimo draugijų nariai privalo laikytis to, kas jų atžvilgiu numatyta *Kanonų teisės kodekse* (18).

11. Bažnyčia savo kanonų teisėje pripažįsta diakonų teisę burtis į asociacijas, jei per tai norima skatinti savo dvasinį gyvenimą, vykdyti artimo meilės bei maldingumo darbus ir siekti kitokių tikslų, kurie būtų visiškai suderinami su jų sakramentiniu pašventimu ir misija (19).

Tačiau diakonams, kaip ir kitiems dvasininkams, neleidžiama steigti, priklausyti ir dalyvauti jokiose – net pilietinio pobūdžio – asociacijose ar grupėse, nesuderinamos su dvasininko padėtimi ar kliudančiose sąžiningai vykdyti savo tarnybą. Jie taip pat turėtų vengti bet kurių asociacijų, savo prigimtimi, tikslais ar veiklos metodais kenkiančių Bažnyčios visiškai hierarchinei bendrystei, diakoniškajai tapatybei ir jų tarnystės Dievo tautai pareigų vykdymui, taip pat tokių, kurios rezga pinkles Bažnyčiai (20).

Visiškai nesuderinamos su diakoniškuoju statusu yra asociacijos, kurios, dangstydamosi atstovavimu diakonams, siekia suvienyti juos į savotiškas korporacijas ar profsajungas arba vadinamąsias spaudimo grupes, taip

paversdamos šventąją tarnybą vien profesija ar amatu pagal profaninio pobūdžio funkcijų pavyzdį. Be to, nepriimtinos asociacijos, vienaip ar kitaip iškreipiančios tiesų ir tiesioginių santykių tarp kiekvieno diakono ir jo vyskupo.

Visos tokios asociacijos draudžiamos, nes kenkia šventajai diakoniškajai tarnybai, kuri gali būti imta traktuoti kaip savotiška subordinacinė veikla ir tapti priešiško ganytojams, laikomiems vien darbdaviais, priežastimi (21).

Būtina neužmiršti, kad nė viena privati tikinčiųjų asociacija negali būti pripažinta, pirma kompetentingai bažnytinei valdžiai nepatikrinus jos įstatų (22), kad ta valdžia turi teisę ir pareigą prižiūrėti asociacijų elgesį ir tai, kaip jos įgyvendina savo įstatuose numatytus tikslus (23).

Iš diakonų, kilusių iš Bažnyčios asociacijų ar sąjūdžių, nevalia atimti tokių sambūrių dvasinių turtų; jie gali ten ir toliau ieškoti jų pagalbos bei paspirties, reikiamos jų misijai tarnaujant dalinei Bažnyčiai.

12. Diakonų profesinė veikla ar darbas turi kitokią reikšmę negu tikinčių pasauliečių (24). Nuolatinį diakonų darbas susijęs su tarnyba; todėl jie tegu neišleidžia iš akių, kad tikintys pasauliečiai pagal jų specifinę misiją „pašaukti skleisti Bažnyčią ir jos veikimą tokiose vietose ir tokiomis sąlygomis, kur ji tik jų padedama gali tapti žemės druska“ (25).

Dabartinė Bažnyčios drausminė tvarka nuolatiniam diakonams, priešingai negu kitiems dvasininkams, nedraudžia nei imtis profesijos, susijusios su viešosios galios vykdymu, nei ištraukti į laikinųjų gėrybių valdymą, nei atlikti atsiskaitomybės reikalaujančių pasaulietinių funkcijų (26). Kadangi tokia išimtis gali pasirodyti netikslinga, numatyta, kad dalinė teisė gali nustatyti kitaip.

Jei dalinės teisės nuostatai neprieštarauja, diakonams leidžiama užsiimti komercine ir kitokia prekybine veikla (27), tačiau tada jie privalo, laikydamiesi teisės reikalavimų ir civilinių įstatymų, neprieštaraujančių prigimtiniai teisei, Magisteriumui, Bažnyčios įstatymams ir laisvei, būti įtikinamas sąžiningumo ir moralinio neprikaištingumo pavyzdys (28).

Tokia išimtis netaikoma diakonams, priklausantiems pašvęstojo gyvenimo institutams ir apaštališkojo gyvenimo draugijoms (29).

Nuolatiniai diakonai, kad ir kas jie būtų, turėtų protiningai pasverti kiekvieną dalyką ir kreiptis, ypač sunkesniais atvejais, į savo vyskupą patarimo. Kai kurios visiškai garbingos ir bendruomenei naudingos profesijos – kai jomis užsiima nuolatinis diakonas – tam tikromis aplinkybėmis būna sunkiai suderinamos su jų tarnybai būdingomis pastoracinėmis pareigomis. Todėl kompetentinga valdžia, priešais akis turėdama bažnytinės bendrystės reikalavimus ir pastoracinės veiklos tos bendrystės labai vaisingumą, turėtų išmintingai pasverti ypatingus atvejus, įskaitant ir tuos, kai po diakoniškųjų šventimų keičiama profesija.

Kilus sąžinės konfliktui, diakonai privalo elgtis tikrai pagal Bažnyčios mokymą ir drausminę tvarką, net jei tai reikalautų didelės aukos.

13. Kaip šventieji tarnautojai, diakonai privalo teikti pirmenybę savo tarnybai ir pastoracinei artimo meilei, idant kuo labiau prisidėtų prie „teisingumu besiremiančios taikos bei santarvės tarp žmonių“ (30).

Jiems leidžiama ypač svarbiomis aplinkybėmis, siekiant „ginti Bažnyčios teises ir skatinti bendrąjį gėrį“ (31), pagal atitinkamos Vyskupų konferencijos nustatytas taisykles (32) aktyviai įsitraukti į politinių partijų ir profesinių sąjungų veiklą. Tačiau visiškai ir visais atvejais draudžiama bendradarbiauti su politinėmis partijomis ir profesinėmis sąjungomis, kurių ideologija, praktika ir koalicijos nesuderinamos su katalikų mokymu.

14. Jei diakonas turi palikti vyskupiją „ilgesniam laikui“, jis privalo, vadovaudamasis dalinės teisės nuostatais, gauti savo ordinaro ar aukštesniojo laipsnio vyresniojo leidimą (33).

Pragyvenimo priemonės ir socialinė apsauga

15. Diakonai, užsiimantys profesine veikla, turi pragyventi iš tos veiklos gaunamų pajamų (34).

Tačiau visiškai teisėta, kad tiems, kurie visą laiką aukoja Dievo tarnystei vykdydami bažnytines pareigas (35), būtų teisingai atlyginta: „darbininkas vertas savo užmokesčio“ (Lk 10, 7) ir „Viešpats yra patvarkęs, kad Evangelijos skelbėjai gyventų iš Evangelijos“ (1 Kor 9, 14). Bet tai nenaikina galimybės atsisakyti, kaip jau buvo padaręs šv. Paulius (plg. ten pat, 9, 12), šios teisės ir kitaip savimi pasirūpinti.

Nustatyti visuotines ir įpareigojančias bendrąsias normas dėl pragyvenimo nėra lengva, nes diakonų padėtis įvairiose dalinėse Bažnyčiose ir šalyse labai skirtinga. Be to, čia būtina atsižvelgti į galimas vyriausybių ir Šventojo Sosto ar Vyskupų konferencijų sutartis. Todėl nustatyti taisykles šiuo klausimu palikta dalinei teisei.

16. Kadangi dvasininkai konkrečiai ir aktyviai atsiduoda bažnytinei tarnybai, jie turi teisę į pragyvenimo priemones, tai yra „deramą atlyginimą“ (36) ir socialinę apsaugą (37).

Dėl vedusių diakonų *Kanonų teisės kodekse* nustatyta: „Vedusieji diakonai, visiškai atsiduodantys bažnytinei tarnybai, turi teisę į atlyginimą, leidžiantį pragyventi jiems ir jų šeimai; tačiau tie vedusieji diakonai, kurie gauna atlyginimą iš vykdomos ar vykdytos civilinės profesinės veiklos, turi išlaikyti save ir savo šeimas iš šių pajamų“ (38). Kai sakoma, jog atlyginimas turi būti „deramas“, nurodomi ir parametrai, leidžiantys įvertinti ir nustatyti atlyginimo dydį: tai asmeninė situacija, vykdomų pareigų prigimtis, vietos ir laiko aplinkybės, tarnautojo (ir jo šeimos, jei jis vedęs) gyvenimo poreikiai, teisingas atlygis kartais jam talkinantiesiems asmenims. Šie visuotiniai kriterijai taikytini visiems dvasininkams.

Norint laiduoti pragyvenimą „vyskupijai tarnaujantiems dvasininkams“, kiekvienoje dalinėje Bažnyčioje reikia įkurti specialią įstaigą, kuri tam reikalui „rinktų gėrybes ir aukas“ (39).

Jei kitaip nenumatyta, dvasininkų socialinė apsauga patikėtina kitai atitinkamai įstaigai (40).

17. Nevedę diakonai, visiškai atsidavę bažnytinei tarnybai vyskupijos labui, jei neturi kito pragyvenimo šaltinio, turi teisę būti atlyginti pagal bendrąją normą (41).

18. Vedusiems diakonams, visiškai atsidavusiems bažnytinei tarnybai ir negaunantiems pajamų iš jokio kito šaltinio, reikia pagal anksčiau minėtą normą atlyginti taip, kad jie ir jų šeima galėtų pragyventi (42).

19. Jei jie gauna atlyginimą už vykdomą ar vykdytą civilinę profesinę veiklą, vedę diakonai, visą ar dalį laiko skiriantys bažnytinei tarnybai, privalo pasirūpinti savo ir savo šeimos pragyvenimu iš šių pajamų (43).

20. Dalinėje teisėje atitinkamomis normomis reikia reglamentuoti kitus šio sudėtingo klausimo aspektus. Pavyzdžiui, institucijas ir parapijas, kurioms tarnauja diakonas, galima įpareigoti padengti diakono išlaidas, susijusias su jo tarnybos vykdymu.

Be to, dalinėje teisėje galima nustatyti, kokius išpareigojimus vyskupija turėtų prisiimti diakono, be savo kaltės tapusio bedarbiu, atžvilgiu. Panašiai būtų naudinga tiksliai apibrėžti vyskupijos finansinius išpareigojimus iš šio pasaulio pasitraukusio diakono našlei ir vaikams. Ten, kur įmanoma, diakonui priderėtų dar prieš šventimus sudaryti tokias galimybes numatančią draudimo sutartį.

Diakoniškojo statuso netekimas

21. Diakonas pašauktas įgyvendinti savo šventimus dosnaus atsidavimo ir nuolat atnaujinamo tvirtumo dvasia, pasitikėdamas amžina Dievo ištikimybe. Tinkamai gauti šventieji šventimai niekuomet nenustoja galioje. Tačiau dvasininko statuso galima netekti pagal kanonų teisės normas (44).

2. DIAKONO TARNYBA

Diakoniškosios funkcijos

22. Vatikano II Susirinkimas apibūdina diakoniškąją tarnybą kaip trejopą „liturgijos, žodžio ir meilės tarnybą“ (45). Taip išreiškiamas diakoniškasis dalyvavimas vienatiniame ir trejopame Kristaus *munus* per su šventimais susijusią tarnybą: diakonas yra „mokytojas, nes skelbia ir aiškina Dievo žodį; šventintojas, nes susijęs su Krikšto sakramento, Eucharistijos ir sakramentalijų teikimu, kaip ‘Kraujo tarnautojas’ dalyvauja šv. Mišių šventime, sergi ir dalija Eucharistiją; vadovas, nes gaivina bendruomenę ar kokią nors bažnytinio gyvenimo sritį“ (46). Diakonas taip pat talkina ir patarnauja vyskupams ir kunigams, kurie vadovauja visai liturgijai, prižiūri mokymą ir veda Dievo tautą.

Tarnaudami tikinčiųjų bendruomenei, diakonai privalo „be išankstinių nusistatymų ir netikusių iniciatyvų bendradarbiauti įgyvendinant krikščiųnių vienybę“ (47), plėtodami „žmogiškąsias savybes, darančias asmenų kitiems priimtina bei vertą pasitikėjimo, rūpindamiesi savo kalba bei gebėjimu puoselėti dialogą, kad galėtų įgyti tikrai ekumeninę nuostatą“ (48).

Žodžio tarnyba

23. Per iššventinimo apeigas vyskupas įteikia diakonui Evangelijų knygą tardamas: „*Accipe Evangelium Christi, cuius praeco effectus es*“ (49). Diakonai, kaip ir kunigai, atsideda tarnauti visiems žmonėms gera elgsena, aiškiai Kristaus slėpinio skelbimu, krikščioniškosios doktrinos mokymu ir mūsų laikų problemų studijavimu. Todėl pagrindinė diakono užduotis yra bendradarbiauti su vyskupu bei kunigais vykdant ne savo išminties, bet Dievo žodžio tarnybą (50), akinant žmones atsiversti bei siekti šventumo (51). Kad galėtų gerai atlikti savo misiją, diakonai turi tam pasirūpinti, pirmiausia nuodugniai studijuodami Šventąjį Raštą, Tradiciją, liturgiją ir Bažnyčios gyvenimą (52). Be to, aiškinant bei aktualizuojant šventąjį palikimą, jiems privalu nuolankiai leisti būti vadovaujamiems mokymo tų, kurie yra „dieviškosios ir katalikiškosios tiesos liudytojai“ (53), būtent Romos popiežiaus ir su juo bendrystėje esančių vyskupų (54), stengiantis pateikti „Kristaus slėpinį pilnatviškai bei sąžiningai“ (55).

Pagaliau jiems būtina išmokyti veiksmingai ir pilnatviškai perteikti tikėjimą visų kultūrų ir bet kurio gyvenimo tarpsnio žmonėms (56).

24. Diakonas privalo skelbti Evangeliją ir pamokslais skleisti Dievo žodį (57). Diakonams suteikta galia sakyti pamokslus visur paisant teisės numatytų sąlygų (58). Tokia galia kyla iš sakramento ir turi būti įgyvendinama bent tyliai pritariant bažnyčios rektoriui ir su nuolankumu, būdingu Dievo žodžio tarnautojui, o ne savininkui. Todėl visuomet aktualus yra šis apaštalo išpėjimas: „Iš Dievo gailestingumo turėdami šią tarnystę, nenuleidžiame rankų. Atvirkščiai, mes susilaikome nuo slaptų gėdingų darbų, nesileidžiame į gudravimus ir neklastojame Dievo žodžio, bet atviru tiesos skelbimu prisistatome kiekvieno žmogaus sąžinei Dievo akivaizdoje“ (2 Kor 4, 1–2) (59).

25. Diakonai, vadovaudami liturgijos šventimui arba tada, kai, vadovaujantis galiojančiomis normomis (60), jiems tai pavedama, turi skirti didelę reikšmę homilijai kaip žiniai, skelbiančiai „nuostabius Dievo darbus, atliktus vykstant išganymui, kuris yra Kristaus slėpinys, nuolat esantis ir veikiantis, ypač per liturgines apeigas“ (61). Todėl diakonai privalo mokėti rūpestingai tam pasirūpinti malda ir šventųjų tekstų studijomis, vadovaudamiesi Magisteriumu ir apmąstydami tikinčiųjų, į kuriuos norima kreiptis, lūkesčius.

Nuolatinis dėmesys taip pat skirtinas tikinčiųjų katechezei įvairiais jų krikščioniškojo gyvenimo tarpsniais,

siekiant padėti jiems pažinti tikėjimą į Kristų, sutvirtinti jį priiminėjant sakramentus ir reikšti savo asmeniniame, šeimyniniame, profesiniame ir socialiniame gyvenime (62). Juo visuomenė yra labiau sekuliarizuota ir juo šiuolaikinis gyvenimas didesnius iššūkius meta žmogui ir Evangelijai, juo tokia katechezė šiandien reikalingesnė ir juo išsamesnė, sąžiningesnė, aiškesnė bei toliau nuo tuščios išminties ji turėtų būti.

26. Tokiai visuomenei skirta naujoji evangelizacija. Ji reikalauja iš išventintųjų tarnautojų dosniausių pastangų. Siekdami skatinti šią evangelizaciją, diakonai, stiprinami maldos ir Eucharistijos meilės (63), turėtų skleisti Dievo žodį ne tik dalyvaudami katechezės, evangelizacijos ir rengimo sakramentams programose vyskupijos ar parapijos lygmeniu, bet ir savo profesinėje aplinkoje aiškiai žodžiu arba paprasčiausiai aktyviu buvimu ten, kur formuojasi viešojo nuomonė ir taikomos etinės normos (socialinės tarnybos, šeimos, gyvybės teisių tarnybos ir pan.); jiems taip pat privalu neišleisti iš akių, kokias dideles galimybes Žodžio tarnybai teikia tikybos mokymas ir dorinis auklėjimas mokykloje (64), dėstymas katalikiškuose ir net pasaulietiniuose universitetuose (65), tinkamas naudojimas šiuolaikinėmis komunikavimo priemonėmis (66).

Žinoma, šie „naujieji areopagai“, be būtinai sveiko mokymo, reikalauja rūpestingo specifinio pasirėngimo; tačiau jie yra Evangelijos nešimo šių laikų žmonėms ir visuomenei veiksmingos priemonės (67).

Galiausiai diakonams nevalia užmiršti, kad publikuotinus su tikėjimu ir dora susijusius raštus pirma būtina pateikti ordinarui įvertinti (68) ir kad, norint rašyti leidiniams, paprastai puolantiems katalikų tikėjimą ar dorovę, reikia vietos ordinaro leidimo. Kalbant apie radijo ar televizijos laidas, būtina laikytis Vyskupų konferencijos nuostatų (69).

Bet kuriomis aplinkybėmis niekuomet nevalia atsisakyti pirmutinės pareigos nesileisti į jokių kompromisus dėstant tiesą.

27. Diakonai turi neužmiršti, kad Bažnyčia savo prigimtimi misijinė (70), nes kyla iš Sūnaus ir Šventosios Dvasios misijos pagal Tėvo planą ir iš prisikėlusio Viešpaties yra gavusi aiškia misiją skelbti Evangeliją visai kūrinių ir krikštyti įtikėjusius (plg. *Mk* 16, 15–16; *Mt* 28, 19). Diakonai yra šios Bažnyčios tarnautojai ir dėl to, net būdami įkardinuoti į dalinę Bažnyčią, negali nusišalinti nuo visuotinės Bažnyčios misijinės užduoties; todėl jie privalo, kiek leidžia jų šeimyninės – jei jie vedę – ir profesinės pareigos, būti visuomet pasirėngę misijai *ad gentes* (71).

Tarnavimo matmuo susijęs su Bažnyčios misijos matmeniu; kitaip tariant, diakono misijinė veikla apima žodžio, liturgijos ir meilės tarnybą, kuri turi tąsą ir kasdieniame gyvenime. Misija aprėpia Kristaus liudijimą ir kokiame nors pasaulietinėje profesinėje veikloje.

Liturgijos tarnyba

28. Išventinimo apeigos išryškina dar vieną diakoniškosios tarnybos aspektą – altoriaus tarnybą (72).

Diakonas priima Šventimų sakramentą, kad kaip tarnautojas hierarchinėje bendrystėje su vyskupu ir kunigais tarnautų krikščioniškosios bendruomenės šventinimui. Jis yra sakramentinė paspirtis vyskupo ir mažesniu laipsniu kunigų tarnybai – neatsiejama, esminė ir nepamainoma.

Kadangi altoriaus tarnystė kyla iš Šventimų sakramento, ji iš esmės skiriasi nuo bet kurios kitokios liturginės tarnybos, kurią ganytojai gali patikėti neišventintiems tikintiesiems. Liturginė diakono tarnyba lygiai taip pat skiriasi nuo kunigiškosios išventintojo tarnautojo tarnybos (73).

Vadinasi, diakonas negali atlikti eucharistinės Aukos; tačiau jos metu jis, viena vertus, veiksmingai atstovauja Dievo tautai, ypatingu būdu padėdamas jai sujungti savo gyvenimo auką su Kristaus auka, ir, kita vertus, paties Kristaus vardu tarnauja tam, kad Bažnyčia turėtų tos aukos vaisių dalį.

Kadangi „liturgija yra viršūnė, į kurią krypta Bažnyčios veikla, ir kartu šaltinis, iš kurio plaukia visa jos stiprybė“ (74), ši diakoniškųjų šventimų privilegija yra diakono visą tarnybą vaisingą darančios sakramentinės malonės versmė; tokią malonę turi atitikti rimtas ir nuodugnus teologinis ir liturginis pasirėngimas, leidžiantis tinkamai dalyvauti sakramentų ir sakramentalijų šventime.

29. Diakonas tarnaudamas visuomet bus gyvai įsisaugoninęs, kad „kiekvienas liturgijos šventimas, kaip kunigo Kristaus ir jo kūno – Bažnyčios – darbas, yra ypatingai šventas. Joks kitas Bažnyčios veiksmas garbės vardu ar laipsniu neprilygsta jo veiksmingumui“ (75). Liturgija yra malonės ir pašventinimo šaltinis. Jos veiksmingumas kyla iš Išganytojo Kristaus ir nepriklauso nuo tarnautojo šventumo. Toksai žinojimas turėtų mokyti diakoną nuolankumo, nes jis niekada nepajėgus sukelti grėsmę Kristaus išganomajam darbui, ir skatinti šventai gyventi siekiant būti šio darbo vertu tarnautoju. Todėl liturginių veiksmų nevalia laikyti vien privačiais ar socialiniais veiksmis, kuriuos būtų galima švęsti kaip nori; jie priklauso visam Bažnyčios kūnui (76). Diakonai privalo taip rūpestingai laikytis šventiesiems slėpiniams būdingų normų, kad tai paskatintų tikinčiuosius sąmoningai dalyvauti, per tai stiprinant savo tikėjimą, šlovinant Dievą ir šventinant Bažnyčią (77).

30. Pagal Bažnyčios tradiciją ir teisės nuostatus (78) diakonams tenka pareiga „talkinti vyskupui ir kunigams švenčiant dieviškuosius slėpinius“ (79). Todėl jiems privalo skatinti pamaldų šventimą, į kurį įsitrauktų visi susirinkusieji, rūpinantis visų vidiniu dalyvavimu ir įvairių tarnybų atlikimu (80).

Nevalia iš akių išleisti labai svarbaus estetinio matmens, padedančio žmogui suvokti viso to, kas švenčiama, grožį.

Muzika ir giesmės, net kuklios ir paprastos, pamokslo žodis, Kristaus ramybę ir atleidimą išgyvenančių tikinčiųjų bendrystė yra lobis, kurį diakonas turėtų stengtis didinti.

Diakonai privalo visuomet sąžiningai laikytis liturginių knygų reikalavimų, nieko savo iniciatyva ne pridėti, neatimti ir nekeisti (81). Manipuliuoti liturgija reikia apiplėšti Kristaus slėpinį, ir tai gali žymėti tam tikrą neigiamą nuostatą to, ką nustačiusi Bažnyčios išmintis, atžvilgiu. Todėl jie tedaro visa ir tik tai, kas jiems pridera (82). Tėdėvi tinkamai nurodytus liturginius drabužius (83): „diakono drabužiai“ yra atitinkamos liturginės spalvos dalmatikas, alba, juosta ir stula (84).

Diakono tarnyba taip pat apima tikinčiųjų rengimą sakramentams ir jų pastoracinę globą po šventimo.

31. Diakonas, kaip ir vyskupas bei kunigas, yra ordinarinis krikšto tarnautojas (85). Kad diakonas galėtų vykdyti šią galią, reikia klebono, turinčio ypatingą teisę krikštyti savo parapijiečius (86), leidimo arba turi būti iškilęs būtinas reikalas (87). Rengiant šiam sakramentui, diakono tarnyba yra nepaprastai reikšminga.

32. Švenčiant Eucharistiją, diakonas talkina bei padeda tiems, kurie vadovauja susirinkimui ir konsekruoja Viešpaties Kūną ir Kraują (88), pagal Romos mišiolio *Institutio generalis* nustatytas normas (89) ir taip išreiškia Kristų, Tarną: jis laikosi šalia kunigo ir jam padeda; per šv. Mišias ypač talkina aklam ar kitokios negalės kamuojamam kunigui (90). Prie altoriaus diakonas atlieka taurės ir knygos tarnystę. Jis teikia tikintiesiems maldos intencijas ir kviečia juos pasikeisti ramybės ženklu; kai nėra kitų tarnautojų, diakonas prirėkęs atlieka jų pareigas.

Tačiau diakonui nevalia tarti eucharistinės maldos ir maldavimų žodžių ir daryti veiksmų bei gestų, rezervuotų tiksliai tam, kuris vadovauja ir konsekruoja (91).

Diakonui pridera skelbti Šventojo Rašto knygas (92).

Kaip ordinarinis šventosios Komunijos tarnautojas (93), diakonas dalija ją per šventimą ar už jo ribų ir neša ją ligoniams viatiko forma (94). Jis taip pat yra ordinarinis Švenčiausiojo Sakramento išstatymo ir eucharistinio palaiminimo tarnautojas (95). Nesant kunigo, jam tenka vadovauti sekmadieniniam šventimui (96).

33. Diakonams galima patikėti rūpintis šeimų pastoracija, už kurią pirmiausia atsako vyskupas. Ši užduotis apima moralinius ir liturginius klausimus, neišskiriant nė asmeninio ir socialinio pobūdžio problemų, kai prireikia palaikyti sunkumus ir kančias išgyvenančias šeimas (97). Ši užduotis gali būti vykdoma diecezinio ar, vadovaujant klebonui, vietiniu lygmeniu, katechizuojant krikščioniškosios santuokos klausimais, asmeniškai rengiant būsimus sutuoktinius, vaisingai švenčiant sakramentą ir padedant sutuoktiniams po jungtuvų (98).

Vedę diakonai gali būti labai naudingi skleidžiant Gerąją Naujieną apie santuokinę meilę bei ją apsaugan-

čias vertybes ir įgyvendinant krikščioniškuoju bei žmogiškuoju požiūriu atsakingą tėvystę.

Diakonas taip pat gali, jei yra gavęs vietos klebono ar ordinaro leidimą, vadovauti jungtuvų šventimui *extra Missam* ir Bažnyčios vardu palaiminti santuoką (99). Įgalioti diakoną taip pat galima bendraja forma, vadovaujantis numatytais sąlygomis (100) arba išskirtinai remiantis *Kanonų teisės kodekse* nurodytais būdais (101).

34. Apibrėžtai nustatyta (102), kad Ligonių sakramento teikimas rezervuotas vyskupui ir kunigams, nes šis sakramentas susijęs su nuodėmių atleidimu ir tinkamu Eucharistijos priėmimu.

Diakonams galima patikėti ligonių pastoraciją. Aktyvi tarnystė siekiant palengvinti ligonių kančią, katechezė rengiant priimti Ligonių sakramentą, tikinčiųjų rengimas mirčiai nesant kunigo ir viatiko teikimas numatytais apeigomis yra priemonės, kuriomis diakonai leidžia pajusti tikintiesiems Bažnyčios meilę (103).

35. Diakonai Bažnyčios įpareigoti švęsti Valandų liturgiją, per kurią visas mistinis Kūnas prisijungia prie maldos, kurią Kristus, Galva, kelia į Tėvą. Įsisąmoninę šią pareigą, jie kasdien švęs šią liturgiją pagal aprobuotas liturgines knygas ir Vyskupų konferencijų nustatytais būdais (104). Be to, jie stengsis skatinti krikščionių bendruomenę dalyvauti šioje liturgijoje, kuri yra ne privatus veiksmas, bet visos Bažnyčios aktas (105), net tada, kai atliekamas vieno asmens.

36. Diakonas yra sakramentalijų, „šventųjų ženklų, kuriais, panašiai kaip ir sakramentų atveju, žymimas pirmiausia dvasinis ir Bažnyčios užtarimu pasiektas poveikis“, tarnautojas (106).

Diakonas taip pat gali teikti su bažnytiniu ir sakramentiniu gyvenimu artimai susijusius palaiminimus, kurie jam aiškiai leidžiami teisės (107). Be to, jam tenka pareiga vadovauti egzekvijoms be Mišių ir laidojimo apeigoms (108).

Tačiau tada, kai yra kunigas ir jis neužsiėmęs, vadovauti tam privalo jis (109).

Meilės tarnyba

37. Šventimų sakramento galia diakonui bendrystėje su vyskupijos vyskupu ir kunigija tenka tos pačios pastoracinės užduotys (110), tačiau jis jas vykdo skirtingai, tarnaudamas ir talkindamas vyskupui ir kunigams. Kadangi šios užduotys atitenka per sakramentą, diakonai tarnauja Dievo tautai Kristaus vardu. Dėl tos pačios priežasties jie turėtų jas atlikinėti kupini nuolankios meilės ir, pasak šventojo Polikarpo, būti „gailėstingi, uolūs, laikytis Viešpaties, tapusio visų tarnu, tiesos“ (111). Jų valdžia, vykdoma hierarchinėje bendrystėje su vyskupu ir kunigais, kaip reikalauja konsekracijos ir pačios misijos vienybė (112), yra meilės tarnystė, kuria trokštama padėti visiems dalinės Bažnyčios nariams bei juos paskatinti dalyvauti Bažnyčios gyvenime ir misijoje bendrystės dvasia ir kiekvienam pagal savo charizmas.

38. Meilės tarnyboje diakonai turėtų stengtis būti panašūs į Kristų, Tarną, kuriam atstovauja, ir pirmiausia atsiduoti artimo meilės ir gėrybių valdymo darbams (113). Todėl ir vyskupas išventinimo maldoje prašo Dievą Tėvą: „*Abundet in eis evangelicae forma virtutis, dilectio sine simulatione, sollicitudo infirmorum ac pauperum, auctoritas modesta <...> in Christo firmi et stabiles perseverent, quatenus, Filium tuum, qui nos venit ministrari sed ministrare exemplo suae vitae expriment*” (114). Pavyzdžiu ir žodžiu jie turėtų siekti, kad visi tikintieji nuolatos atsidavę tarnautų broliams, sekdami Kristumi.

Vyskupijos ar parapijos lygmeniu atliekami artimo meilės darbai, kurie yra vieni iš pirmutinių vyskupo ir kunigų pareigų, pasak Bažnyčios tradicijos liudijimo, jų patikimi bažnytinės tarnybos tarnams – diakonams (115); tas pats pasakytina apie meilės tarnybą krikščioniškojo auklėjimo srityje; asociacijų, bažnytinių jaunimo ir pasauliečių grupių gyvinimą; gyvybės skatinimą visais jos etapais ir pasaulio keitimą pagal krikščioniškąją tvarką (116). Šiose srityse diakonų tarnyba ypač vertinga, nes dabartinėmis aplinkybėmis dvasiniai ir materialiniai poreikiai, į kuriuos Bažnyčia pašaukta atsiliepti, yra labai įvairūs. Todėl diakonai tesistengia tarnauti visiems be jokio skirtumo, ypatingą dėmesį skirdami kenčiantiesiems ir nusidėjėliams. Būdami Kristaus ir Bažnyčios tarnautojai, jie turi mokėti pakilti aukščiau bet kurios ideologijos bei grupinio intereso, kad nesusilpnintų Bažnyčios misijos jėgos – Kristaus meilės. Jų tarnyba tikrai turi leisti patirti žmonėms Dievo meilę, skatinti juos atsiversti ir atverti savo širdį malonei.

Karitatyvinė diakonų funkcija „taip pat apima atitinkamą tarnybą, susijusią su gėrybių valdymu ir Bažnyčios artimo meilės darbais. Šioje srityje diakonams tenka užduotis 'hierarchijos vardu vykdyti artimo meilės ir gėrybių valdymo pareigas, taip pat užsiimti socialinio tarnavimo darbais'” (117). Todėl jie gali būti skiriami vyskupijos ekonomais (118) arba įtraukiami į diecezinę ekonominių reikalų tarnybą (119).

Nuolatinių diakonų missio canonica

39. Nelygu kokios aplinkybės, viena ar kita iš trijų diakoniškosios tarnybos sričių apims didesnę ar mažesnę diakono veiklos dalį, tačiau jos kartu sudaro vieningą visumą, tarnaujančią dieviškajam Išganymo planui: žodžio tarnyba veda prie altoriaus tarnybos, kuri savo ruožtu akina paversti liturgiją meilės kupinu gyvenimu: „Atkreipę dėmesį į gilią šios diakonijos dvasinę prigimtį, galėsime geriau įvertinti *šių trijų tarnybinių sričių*, tradiciškai siejamų su diakonatu, – žodžio, altoriaus ir meilės tarnybos – *sąryšį*. Priklausomai nuo aplinkybių viena ar kita sritis gali tapti itin svarbi individualiame diakono darbe, tačiau šios trys tarnybos yra *neatsiejamai susijusios ir tarnauja Dievo išganomajam planui*” (120).

40. Istorijos raidoje diakoniškoji tarnyba, kad galėtų atsiliepti į krikščionių bendruomenės poreikius bei leisti jai vykdyti savąją artimo meilės misiją, reikėsi įvairiomis

formomis. Tikrai vyskupai (121), kurie valdo bei rūpinasi dalinėmis Bažnyčiomis „kaip Kristaus pavaduotojai ir pasiuntiniai” (122), gali pagal teises normas suteikti diakonams bažnytines pareigas. Tai darant būtina atidžiai pasverti pastoracinius poreikius ir prireikus nuolatinių diakonų asmenines, profesines ir, jei diakonas vedęs, šeimynines aplinkybes. Tačiau bet kuriuo atveju labai svarbu, kad diakonai, kiek leidžia galimybės, vykdytų visą tarnybą – žodžio, liturgijos ir meilės – ir nebūtų rezervuoti šalutiniams darbams, pavadavimo funkcijoms ar užduotims, kurias paprastai gali atlikti neišventinti tikintieji. Tikrai tada išryškės diakonų kaip Kristaus tarnautojų tikroji tapatybė ir jie nebus painiojami su pasauliečiais, ypač ištraukusiais į Bažnyčios gyvenimą.

Dėl paties diakono gerovės ir tam, kad jis neimtų improvizuoti, išventinimą turėtų lydėti aiškus pastoracinės atsakomybės nustatymas.

41. Įprastinis diakoniškosios tarnybos vykdymo įvairiomis formomis laukas yra įvairios diecezinės pastoracijos sritys ir parapija.

Vyskupas gali pavesti diakonui bendradarbiauti vienos parapijos, patikėtos vienam klebonui (123), arba kelių parapijų, patikėtų *in solidum* vienam ar keliems kunigams (124), pastoracijoje.

Kai diakonas dalyvauja parapijos, kuri dėl kunigų stygiaus nėra tiesiogiai globojama klebono (125), pastoracijoje, jam visuomet teiktina pirmenybė neišventintų tikinčiųjų atžvilgiu. Tokiais atvejais taip pat būtina pabrėžti, kad parapijai vadovauja kunigas, nes jis yra „tikrasis ganytojas” ir jam gali būti patikėta *cura animorum*, kurioje diakonas bendradarbiauja.

Diakonams taip pat gali būti pavesta klebono ar vyskupo vardu vadovauti išsibarsčiusiai krikščionių bendruomenei (126). „Tai misijinė funkcija, atliktina teritorijose, aplinkose, socialiniuose sluoksniuose ar grupėse, kur nėra kunigų arba jie sunkiai pasiekiami. Būtent vietovėse, kur nėra kunigų Eucharistijai švęsti, diakonas surenka bendruomenę ir vadovauja Žodžio liturgijos šventimui, kurio metu dalijama tinkamai sergėtina Komunija (127). Šią pavadavimo funkciją diakonas, gavęs bažnytinį įgaliojimą, atlieka ten, kur trūksta kunigų” (128). Tokio pobūdžio pamaldose niekada nevalia užmiršti melstis už gausesnius kunigiškuosius pašaukimus, paaiškinant, jog jie būtini. Esant diakonui, pastoracijos negalima patikėti nei tikinčiajam pasauliečiui, nei asmenų bendruomenei; tas pats pasakytina apie vadovavimą sekmdienio pamaldoms.

Visais atvejais diakono kompetenciją privalu rūpestingai raštiškai apibrėžti tada, kai jam patikimos pareigos.

Dosniai bei nesvyruojant skatintinos konstruktyvus ir kantraus diakonų ir įvairių pastoracijos darbuotojų bendradarbiavimo formos. Diakonai privalo gerbti klebono pareigas ir bendrystėje bendradarbiauti su visais, kurie dalijasi su juo pastoracine užduotimi; lygia greta jie turi teisę būti visų svetingai priimti ir visiškai pripažinti.

Vyskupiai nusprendus steigti parapijų pastoracines tarybas, diakonai, dalyvaujantys pastoracijoje, yra teisėti jų nariai (129). Bet kuriuo atveju vyrauti turi nuoširdi meilė, kiekvieną tarnybą laikanti Dvasios dovana, skirta Kristaus Kūnui statyti.

42. Diecezinė aplinka teikia diakonui daug galimybių vaisingai vykdyti savo tarnybą.

Diakonai, jei atitinka būtinus reikalavimus, gali būti vyskupijos patariamųjų organų – pastoracinės tarybos (130) ir, kaip minėta, vyskupijos ekonominių reikalų tarybos – nariai, dalyvauti vyskupijos sinode (131).

Tačiau diakonai negali priklausyti kunigų tarybai, nes ji atstovauja tikrai kunigams (132).

Jei turi reikiamų savybių, diakonai gali būti įtraukti į vyskupijos valdymą ir jiems patikėtos kanclerio (133), teisėjo (134), tarėjo (135), auditoriaus (136), teisingumo skatintojo ir ryšio gynėjo (137) ir notaro (138) pareigos.

Kita vertus, jų negalima skirti teismo vikarais, teismo vikaro padėjėjais, dekanais, nes šios pareigos rezervuotos kunigams (139).

Diakono tarnybai atviros sritys taip pat yra vyskupijos komisijos ar organai, specifinių socialinių sluoksnių, ypač šeimų ir tokių ypatingų pastoracinių poreikių turinčių gyventojų sluoksnių kaip etninės mažumos, pastoracija.

Vykdydamas tokias pareigas, diakonas privalo neišmiršti, jog bet kuri Bažnyčios veikla turi būti artimo meilės ir tarnavimo broliams ženklas. Todėl teisinėje, administracinėje ir organizacinėje veikloje jam derėtų vengti visų biurokratizmo formų, kad jo tarnyba neprarastų prasmės ir pastoracinio vaisingumo. Štai kodėl pašauktasis vykdyti šias pareigas, kad diakoniškąją tarnybą išlaikytų nepažeistą, privalo mokėti tarnauti tikrai diakoniškuoju būdu.

3. DIAKONO DVASINGUMAS

Dabartinė istorinė aplinka

43. Bažnyčia, pagal Dievo Tėvo planą surinkta Jėzaus Kristaus ir vedama Šventosios Dvasios, „gyvenanti šiame pasaulyje, tačiau keleivė“ (140), keliaujanti Karalystės atbaigos link (141), darbuojasi ir skelbia Evangeliją konkrečiomis istorinėmis aplinkybėmis. „Tas pasaulis yra žmonių giminės istorijos scena, paženklinta jos pastangu, pralaimėjimų ir pergalių. Krikščionys tiki, jog tas pasaulis yra sukurtas ir palaikomas Kūrėjo meilės. Jis yra patekęs į nuodėmės vergiją, bet piktojo galybę sutrupinusio nukryžiuotojo ir prisikėlusiojo Kristaus išvaduotas, idant pagal Dievo sumanymą būtų perkeistas ir atbaigtas“ (142).

Diakonas, kaip Bažnyčios narys ir tarnautojas, gyvendamas ir tarnaudamas neturėtų išleisti iš akių šios tikrovės; jam privalu pažinti jo laiko kultūrą, troškimus ir

problemas. Juk jis pašauktas būti Kristaus, Tarno, gyvuju ženklu šioje aplinkoje ir priimti Bažnyčios užduotį „ištyrinėti laiko ženklus ir aiškinti juos Evangelijos šviesoje. Ji daro tai, idant galėtų kiekvienai kartai pritaikytu būdu atsakyti į žmonių keliamus amžinuosius dabartinio ir būsimąjo gyvenimo prasmės bei jų tarpusavio ryšio klausimus“ (143).

Pašaukimas į šventumą

44. Visuotinis pašaukimas į šventumą kyla iš „tikėjimo krikštu“, tikrai darančio mus „Dievo vaikais ir dieviškosios prigimties dalininkais“ (144).

Šventimų sakramentu diakonai naujaip pašvenčiami Dievui ir, „Šventosios Dvasios patepimu konsekruoti ir Kristaus siųsti“ (145), tarnauja Dievo tautai ir „Kristaus Kūno ugdymui“ (Ef 4, 12).

Iš to išauga *diakoniškasis dvasingumas*, kurio versmė yra tai, ką Vatikano II Susirinkimas vadina „sakramentine diakonato malone“ (146). Ji ne tik labai padeda vykdyti įvairias užduotis, bet ir giliai išsispaudžia į diakono sielą, skatindama jį aukotis ir visą save atiduoti Dievo karalystės tarnybai Bažnyčioje. Kaip rodo jau pats žodis „diakonas“, ši sakramentą priimančiojo jauseną bei valią ženklina *tarnavimo dvasia*. Per diakonatą stengiamasi tikrove paversti tai, ką Kristus yra pareiškęs apie savo misiją: „Žmogaus Sūnus atėjo ne kad jam tarnautų, bet pats tarnauti ir savo gyvybės atiduoti kaip išpirkos už daugelį“ (Mk 10, 45; Mt 20, 28) (147). Tad savo tarnyba ir joje diakonas įgyvendina klusnumo dorybę: sąžiningai atlikdamas jam patikėtąsias užduotis, jis tarnauja vyskupams bei kunigams vykdant Kristaus misijos *munera*. Tada jo pastoracinė tarnyba tikrai būna skirta žmonių gerovei.

45. Iš to kyla būtinybė, kad diakonas dėkingai priimtų kvietimą sekti Kristumi, Tarnu, ir stengtųsi sąžiningai tai daryti visomis gyvenimo aplinkybėmis. „Žymė“, gauta per išventinimą, padaro panašų į Kristų; diakonas turi būti to vertas ir visą gyvenimą tuo augti.

Siekti šventumo privalo visi tikintieji (148). Diakono atžvilgiu ši reikalavimą pagrindžia dar ir gauta specialioji konsekracija (149). Ji apima pareigą praktikuoti krikščioniškąsias dorybes ir įvairius, Evangelijoje pradžią turinčius priesakus bei patarimus pagal savo gyvenimo padėtį. Diakonas pašauktas šventai gyventi, nes Krikšto ir Šventimų sakramentais Dievo Dvasia jį jau pašventino ir paskyrė darbo, kuriuo Kristaus Bažnyčia tarnauja žmogui bei jį šventina, tarnautoju (150).

Diakonams pašaukimas į šventumą daugiausia reiškia „sekti Kristumi nusiteikiant nuolankiai tarnauti; toks nusiteikimas turi ne tik reikštis artimo meilės darbais, bet ir persunkti bei formuoti visą mąstyseną ir elgseną“ (151). „Jei jų tarnyba dera su tokia dvasia, jie dar labiau aiškiai išskels būdingą Kristaus veido bruožą – tarnavimą“ (152), kad būtų ne tik „Dievo tarnai“, bet ir Dievo tarnai savo broliams (153).

Šventojo luomo santykiai

46. Išventinimas per tam tikras sakramentines dovanas suteikia diakonui galimybę ypatingu būdu dalyvauti konsekracijoje ir misijoje To, kuris tapo Tėvo tarnu žmonėms atpirkti, ir naujaip bei savitai įvesdina į Kristaus, Bažnyčios ir visų žmonių išganymo slėpinį. Dėl šios priežasties diakono dvasinis gyvenimas turėtų giliau išskleisti bei išplėtoti šį trejopą santykį, remdamasis bendruomeninio dvasingumo, liudijančio, jog Bažnyčia savo prigimtimi yra bendrystė, principais.

47. Pirmutinis ir pats pagrindinis yra santykis su Kristumi, priėmusiu tarno pavidalą iš meilės Tėvui ir savo broliams žmonėms (154). Savo šventimų galia diakonas tikrai pašauktas veikti pagal Kristaus, Tarno, pavyzdį.

Amžinasis Dievo Sūnus „apiplėšė pats save, priimdamas tarno pavidalą“ (Fil 2, 7), ir gyveno tokiu pavidalu pakludamas Tėvui (plg. Jn 3, 34) ir nusižeminusiai tarnaudamas savo broliams (plg. Jn 13, 4–15). Kaip Tėvo tarnas žmonių išganymo darbe, Kristus yra kiekvieno diakono Bažnyčioje kelias, tiesa ir gyvenimas.

Jokia tarnybinė veikla neturės prasmės, jei nepadės tarnaujantį Kristų geriau pažinti, stipriau pamilti, labiau juo sekti. Todėl diakonams būtina stengtis daryti savo gyvenimą panašų į Kristaus, kuris savo klusnumu Tėvui „iki mirties, iki kryžiaus mirties“ (Fil 2, 8) išpirko žmoniją.

48. Nuo šio pamatinio santykio neatsiejama Bažnyčia (155), kurią Kristus myli, nuplauna, maitina ir globoja (plg. Ef 5, 25–29). Diakonas negali būti panašus į Kristų nebūdamas jo meilės Bažnyčiai dalininkas: „Dėl jos misijos ir dieviškosios kilmės jis negali būti prie jos neprisirišęs“ (156).

Išventinimo apeigos išryškina šiuo momentu įsteigiamą vyskupo ir diakono ryšį: tiktai vyskupas uždeda rankas ant išrinktojo, prašydamas jam Šventosios Dvasios išliejimo. Todėl kiekvieno diakono tarnyba remiasi hierarchine bendryste su vyskupu (157).

Diakoniškasis išventinimas pabrėžia dar ir kitą bažnytinį aspektą: jam suteikiama galia kaip tarnautojui dalyvauti Kristaus tarnyboje, kuria Dievo tauta, vadovaujama Petro ipėdinio ir bendrystėje su juo esančių kitų vyskupų, taip pat bendradarbiaudama su kunigais, tarnauja žmonių atpirkimo darbui. Todėl diakonas pašauktas maitinti savo dvasią ir tarnybą karšta ir veiklia meile Bažnyčiai bei nuoširdžiu bendrystės su Šventuoju Tėvu, savo vyskupu ir savo vyskupijos kunigais troškimu.

49. Galiausiai iš akių nevalia išleisti to, kad Kristaus tarnyba skirta žmogui, visiems žmonėms (158), savo dvasioje ir kūne nešiojantiems nuodėmės žymę, bet pašauktiems į bendrystę su Dievu. „Dievas taip pamilo pasaulį, jog atidavė savo viengimį Sūnų, kad kiekvienas, kuris jį tiki, nepažūtų, bet turėtų amžinąjį gyvenimą“ (Jn 3, 16). Priimdamas mūsų kūną, Kristus tapo šio meilės plano tarnu, o Bažnyčia yra šios tarnystės ženklas ir įrankis istorijoje.

Tad sakramento galia diakonui skirta tarnauti broliams, kuriems reikia išganymo. Ir jei tarnaujančiame Kristuje, jo žodžiuose bei veiksmuose žmonės gali atrasti meilės, kuria Tėvas juos gelbėja, pilnatvę, tai jie turi tą meilę regėti diakono gyvenime. Diakono dvasinio gyvenimo esminė užduotis yra vis geriau atspindėti jokios žmogiškosios ideologijos ribų nepaisančią Kristaus meilę žmonėms.

Iš tų, kurie nori pradėti diakoniškojo ugdymo kelionę, reikalaujama „dvasios, iš prigimties linkusios tarnauti šventajai hierarchijai ir krikščionių bendruomenei“ (159): to nereikia suprasti „kaip paprasto prigimtinės sąrangos sąlygoti spontaniškumo <...>. Čia kalbama apie malonės gaivinamos prigimties polinkį, kuriam būdinga tarnystės dvasia, daranti žmogaus elgseną panašią į Kristaus. Diakonato sakramentas tą polinkį išskleidžia: priartina asmenį prie Kristaus tarnybos dvasios, perskrodžia jo valią ypatinga malone ir lemia, kad visą diakono elgseną gaivintų *naujas polinkis* tarnauti savo broliams“ (160).

Dvasinio gyvenimo priemonės

50. Minėtieji santykiai išryškina dvasinio gyvenimo primatą. Todėl diakonas niekuomet neturėtų užmiršti, kad Viešpaties tarnybos įgyvendinimas pranoksta visas natūralias galias ir reikia visiškai sąmoningai bei laisvai atsiliepti į šį Kristaus raginimą: „Pasilikite manyje, tai ir aš jumyse pasiliksiu. Kaip šakelė negali duoti vaisiaus pati iš savęs, nepasilikdama vynmedyje, taip ir jūs bevaisiai, nepasilikdami manyje“ (Jn 15, 4).

Sekti Kristumi diakoniškojoje tarnyboje patrauklus, bet nelengvas darbas, kupinas pasitenkinimo ir vaisių, tačiau kartais ne be Viešpaties Jėzaus Kristaus tikrųjų mokinių sunkumų ir skausmų. Kad tas darbas pavyktų, diakonas turi likti su Kristumi, kad Jis būtų atsakingas už jo tarnybą, privalo pagrindinę vietą rezervuoti dvasiniam gyvenimui, dosniai tarnauti, taip derinti savo tarnybą ir šeimynines – jei yra vedęs – ar profesines pareigas, kad vis labiau būtų atsidavęs Kristaus, Tarno, asmeniui ir misijai.

51. Pažanga dvasiniame gyvenime pirmiausia galima sąžiningai ir nenuilstamai atliekant tarnybą apgalvotos ir be perstojo siektinos gyvenimo vienybės kontekste (161). Pavyzdingai atliekama tarnyba ne tik netrukdo dvasiniam gyvenimui, bet, priešingai, padeda ugdytis teologines dorybes, stiprina nusiteikimą atsidavusiai tarnauti broliams ir skatina hierarchinę bendrystę. Kas sakoma apie kunigus, atitinkamai pritaikius, galioja ir diakonams: „Jiems skirta siekti gyvenimo tobulumo pačiais šventaisiais veiksmais, kuriuos kasdien atlieka, ir visa savo tarnyba <...>. Mat šventumas kunigui labai padeda vaisingai atlikti savo tarnybą“ (162).

52. Diakonas visuomet teišlaiko priešais akis išventinimo liturgijos raginimą: „*Accipe Evangelium Christi, cuius praeco effectus es; et vide, ut quod legeris credas, quod credideris doceas, quod docueris imitaris*“ (163).

Norėdami vertai ir vaisingai skelbti Dievo žodį, diakonai turi „uoliai skaityti bei atsidėję studijuoti Šventąjį Raštą, kad nė vienas netaptų 'bergždžias Dievo žodžio skelbėjas išore, pats nesiklausęs jo savo vidumi' (164). Juk jie, ypač šventojoje liturgijoje, turi dalytis su jiems pavestais tikinčiaisiais gausiais dieviškojo žodžio turtais" (165).

Vadovaujami tikrų dieviškosios ir katalikiškosios tiesos mokytojų Bažnyčioje (166), jie taip pat turėtų giliau pažinti Dievo žodį, kad pajustų jo gelbėjančią galią (plg. *Rom 1, 16*). Diakono šventumas remiasi jo pašventinimu bei misija ir Žodžio atžvilgiu: jis turi išsąmoninti esąs Žodžio tarnautojas. Jo kaip hierarchijos nario veiksmai bei pareiškimai įpareigoja Bažnyčią: todėl nuo jo pastoracinės artimo meilės neatsiejama tai, kad jis prieš išventinimą išarto tikėjimo išpažinimo ir duotos ištikimybės priesaikos dvasia įrodytų to, ko moko, autentiškumą, savo veiksmingą bei nedviprasmišką bendrystę su popiežiumi, vyskupų luomu ir savo vyskupu ne tik tikėjimo išpažinimo, bet ir Magisteriumo ordinarinio mokymo ir drausminės tvarkos atžvilgiu (167). Juk „Dievo žodis slepia savyje tokią jėgą ir stiprybę, kad jis pasirodo esąs Bažnyčios ramstis ir gyvumas, jos vaikams – tikėjimo tvirtybė, sielos maistas, tyras ir neišsenkęs dvasinio gyvenimo šaltinis" (168). Juo dažniau diakonas artinsis prie Dievo žodžio, juo labiau jis trokš perteikti jį savo broliams. Šventajame Rašte Dievas kalba žmogui (169); sakydamas pamokslą šventasis tarnautojas padeda šiam išganomajam susitikimui įvykti. Todėl jis privalo nenuildamas pamokslais skelbti Dievo žodį, kad tikintieji nestokotų šio žodžio dėl tarnautojo abejingumo ar aplaidumo, ir sykiu būti tvirtai įsitikinęs, jog žodžio tarnyba nėra vien pamokslų sakymas.

53. Panašiai diakonas parodo savo tapatybę Bažnyčios gyvenime krikštydamas, dalydamas Viešpaties Kūną ir Kraują, talkindamas per kitų sakramentų bei sakramentalijų šventimą: jis yra Kristaus Kūno, mistinio kūno ir bažnytinio kūno, tarnautojas; tad teprisimena, kad šie Bažnyčios veiksmai, atliekami tikėjimo bei pagarbos kupina dvasia, padeda jam augti dvasiškai bei statydinti krikščioniškąją bendruomenę (170).

54. Savo dvasiniame gyvenime diakonai turi deramai vertinti malonės sakramentus, kurie „skirti žmonėms šventinti, Kristaus kūnui ugdyti, pagaliau Dievui garbinti" (171).

Su ypatingu tikėjimu jie tedalyvauja pirmiausia kasdieniame eucharistinės aukos šventime (172), atlikdami, jei įmanoma, savo liturginį *munus*, ir uoliai teadoruoja Sakramente esantį Viešpatį (173), nes Eucharistijoje, visos evangelizacijos versmėje ir viršūnėje, „glūdi visas dvasinis Bažnyčios lobs" (174). Tegu ji būna jiems tikras susitikimas su Kristumi, iš meilės žmogui tapusiu atperkama auka, amžinojo gyvenimo valgiu ir artimu draugu visose kančiose.

Suvokdami savo silpnumą ir pasitikėdami dieviškuoju gailėstingumu, diakonai turėtų reguliariai praktikuoti Susitaikinimo sakramentą (175), per kurį nuodėmingas

žmogus susitinka su Kristumi, gauna atleidimą už savo kaltes ir yra vėl patraukiamas meilės pilnatvės link.

55. Atlikdamas vyskupo pavestus artimo meilės darbus, diakonas visuomet privalo vadovautis Kristaus meile visiems žmonėms, o ne asmeniniais interesais ar ideologijomis, prieštaraujančiomis išganymo visuotinumui ar neigiančiomis transcendentinį žmogaus pašaukimą. Te neišleidžia jis iš akių ir to, kad artimo meilės tarnyba neišvengiamai verčia skatinti bendrystę dalinėje Bažnyčioje. Juk artimo meilė yra bažnytinės bendrystės siela. Todėl diakonas turėtų skatinti broliškumą, bendradarbiavimą su kunigas ir nuoširdžią bendrystę su vyskupu.

56. Visur ir visomis aplinkybėmis diakonai telieka ištikimi Viešpaties priesakui: „Visą laiką budėkite ir melskitės, kad pajėgtumėte išvengti visų būsimųjų nelaimių ir atsilaikyti Žmogaus Sūnaus akivaizdoje" (*Lk 21, 36*; plg. *Fil 4, 6–7*).

Malda, asmeninis dialogas su Dievu, suteiks jiems šviesos ir reikiamų jėgų sekti Kristumi ir tarnauti savo broliams įvairiomis aplinkybėmis. Tikrai tai žinodami, diakonai turėtų leisti būti ugdomi įvairių maldos formų: jų visą maldos gyvenimą ženklina Valandų liturgija, švenčiama Vyskupų konferencijos nustatytais būdais (176); kaip tarnautojai, jie meldžiasi už visą Bažnyčią. Šią maldą tęsia *lectio divina*, uoli dvasinė malda, dalyvavimas dvasinėse rekolekcijose pagal dalinės teisės nuostatus (177).

Diakonams taip pat turėtų rūpėti atgailos dorybė ir kitos pašventinimo priemonės, padedančios asmeniškai susitikti su Dievu (178).

57. Dalyvavimas Kristaus, Tarno, slėpinyje neišvengiamai kreipia diakono širdį į Bažnyčią ir Švenčiausiąją Motiną. Juk Kristaus neįmanoma atskirti nuo Bažnyčios, kuri yra jo kūnas. Vienybė su Galva tikrai skatina meilę Kūnui. O ta meilė leis diakonui veiksmingai bendradarbiauti statydinant Bažnyčią ir broliškumo bei hierarchinės bendrystės su savo vyskupu ir kunigija dvasia atsiuoti savo tarnybos pareigoms. Diakonui turi rūpėti visa Bažnyčia: visuotinė Bažnyčia, kurios vienybės nuolatinis ir regimas pradas ir pamatas yra popiežius kaip Petro įpėdinis (179); dalinė Bažnyčia, kuri, „laikydama si savo ganytojo, Evangelija ir Eucharistija kuriančio ją Šventojoje Dvasioje, <...> tikrai yra <...> viena, šventa, katalikiška ir apaštališka Kristaus Bažnyčia" (180).

Meilė Kristui ir Bažnyčiai artimai susijusi su meile Švenčiausiajai Mergelei Marijai, nuolankiai Viešpaties tarnatei, kuri, nešiodama nepakartojamą bei nuostabų „motinos" titulą, buvo atsidavusi savo dieviškojo Sūnaus palydovė (plg. *Jn 19, 25–27*). Tikėjimu besiremianti ir kasdiene rožinio malda reiškia meilę Viešpaties Motinai, sekimas jos dorybėmis ir pasitikėjimo kupinas jai savęs patikėjimas įprasmins tikrai sūniško atsidavimo apraiškas (181).

Kiekvienas diakonas težvelgia į Mariją pagarbos ir gilios meilės kupinomis akimis; juk „Mergelė Motina Marija

labiau negu visi kiti kūriniai išgyveno pašaukimo tiesos pilnatvę, nes niekas kitas su tokia didele meile neatsiliepė į begalinę Dievo meilę" (182). Ši iš Žodžio kilusi ir visiškai Žodyje besišaknijanti meilė Mergelei Marijai, Viešpaties tarnaitėi, skatins diakoną sekti jos gyvenimu. Tai padės praturtinti Bažnyčią marijiškuoju matmeniu, labai derančiu su diakoniškuoju pašaukimu (183).

58. Pagaliau diakonui bus labai naudinga reguliari dvasinė globa. Patirtis rodo, kad nuoširdus bei nuolankus dialogas su išmintingu dvasiniu vadovu gali padėti ne tik išspręsti gyvenime neišvengiamas abejones bei problemas, bet ir geriau save iširti bei pažinti ir vis ištikimiau sekti Kristumi.

Diakono dvasingumas ir gyvenimo padėtys

59. Priešingai negu kunigystę, nuolatinį diakonatą galima suteikti ne tik nevedusiems, bet ir santuokoje gyvenantiems vyrams, taip pat našliams (184).

60. Bažnyčia su dėkingumu pripažįsta Dievo kai kuriems jos nariams suteikiamą įstabią celibato dovaną, Rytuose ir Vakaruose įvairiomis formomis susietą su per šventimus gaunama tarnyba, kuriai ji nepaprastai dera (185). Bažnyčia gerai žino, kad ši charizma, priimama ir įgyvendinama iš meilės Dangaus karalystei (plg. Mt 9, 12), kreipia diakono asmenį į Kristų, kuris, būdamas nevedęs, atsidavė tarnauti Tėvui ir vesti žmones į Karalystės pilnatvę. Šis visa apimantis apsisprendimas mylėti Dievą ir tarnauti broliams, užuot trukdęs diakonui asmeniškai tobulėti, tam padeda, nes artimo meilė yra tikrasis kiekvieno žmogaus tobulumas. Juk celibate meilė žymi visišką atsidavimą Kristui nepadalyta širdimi ir galint laisviau atsidėti Dievo ir žmonių tarnybai (186); juk celibato pasirinkimas reiškia ne panieką santuokai ar pasauliui, bet geresnę galimybę tarnauti žmonėms ir pasauliui.

Mūsų laikų žmonės, kurie taip dažnai esti panirę į tai, kas laikina, yra labai jautrūs amžinybę savo gyvenimu skelbiančiųjų liudijimui. Todėl diakonai turėtų stengtis liudyti tai savo broliams sąžiningu celibato laikymusi, idant paskatintų juos ieškoti vertybių, atskleidžiančių žmogaus pašaukimą transcendencijai. „Celibatas ‘dėl Dangaus karalystės’ yra ne tik eschatologinis ženklas; dabartiniame gyvenime jis taip pat turi didelę socialinę reikšmę Dievo tautos tarnybai“ (187).

Norėdami geriau išlaikyti visos Bažnyčios labai iš Dievo gautąją dovaną, diakonai tenepasitiki perdėm savo jėgomis, bet visuomet teišsaugo nuolankaus išmintingumo bei budrumo dvasią, atsimindami, kad „dvasia ryžtinga, bet kūnas silpnas“ (Mt 26, 41). Jie taip pat privalo būti ištikimi maldos gyvenimui ir tarnybinėms pareigoms.

Jie turi protingai rūpintis, kad artimas bendravimas su tam tikrais asmenimis negrėstų jų skaistumui ar nekelėtų pasipiktinimo (188).

Pagaliam jiems privalo turėti galvoje, kad dabartinė pliaralstinė visuomenė įpareigoja juos apdairiai naudotis visuomenės komunikavimo priemonėmis.

61. Santuokos sakramentas, pašventinantis sutuoktinių meilę ir esantis veiksmingas meilės, kuria Kristus save dovanoja Bažnyčiai (plg. Ef 5, 25), ženklas, taip pat yra Dievo dovana ir turi maitinti vedusiųjų diakonų dvasinį gyvenimą. Kadangi santuokinis bei šeimyninis gyvenimas ir profesinis darbas neišvengiamai apriboja laiką, kurį būtų galima skirti tarnybai, reikia ypatingų pastangų, kad būtų įmanoma pasiekti – taip pat padedant bendrajai maldai – būtinos gyvenimo vienybės. Santuokoje meilė virsta asmenų vienas kitam atsidavimu, abipuse ištikimybe, naujos gyvybės šaltiniu, ramsčiu džiaugsmo bei išbandymo momentais, kitaip tariant, meilė virsta tarnyste. Atliekama tikėjimo kupina dvasia, ši *tarnystė šeimai* kitiems tikintiesiems yra meilės Kristuje pavyzdys, ir vedęs diakonas turėtų tuo pasinaudoti, norėdamas suteikti impulsų savo tarnybai Bažnyčioje.

Vedęs diakonas ypač turėtų jausti pareigą nedviprasmiškai liudyti santuokos ir šeimos šventumą. Juo labiau diakonas ir jo žmona auga abipuse meile, juo labiau jie atsiduos savo vaikams ir juo reikšmingesnis bus jų pavyzdys krikščionių bendruomenei. „Pasiuokojančios ir abipusės vyro ir žmonos meilės puoselėjimas bei gilinimas yra, matyt, reikšmingiausias būdas, kuriuo diakono žmona gali dalyvauti savo vyro viešojoje bažnytinėje tarnyboje“ (189). Šią meilę didina skaistumo dorybė, kuri klesti visada, įskaitant atsakingą tėvystę, kai gerbiamas santuokos partneris ir praktikuojamas tam tikras susilaikymas. Ši dorybė prisideda prie brandaus atsidavimo, greitai pasireiškiančio tarnyboje, padėdama išvengti troškimo turėti, profesinės sėkmės garbinimo, negebėjimo paskirstyti savo laiko ir, priešingai, skatindama autentiškus asmeninius santykius, jautrumą, gebėjimą suteikti kiekvienam dalykui jam prideramą vietą.

(Pabaiga kitame numeryje)

Lietuvos Vyskupų Konferencijos pranešimas

2004 m. spalio 18–23 d. Maltoje vyks Kunigų kongregacijos organizuojamas Tarptautinis kunigų susitikimas tema „Kunigai naujojo tūkstantmečio šventųjų formuotojai“ (apaštalo Pauliaus pėdomis). Susitikimo programoje numatytos šešios konferencijos, kurias ves kardinolai, vyskupai ir teologai iš įvairių pasaulio šalių.

Susitikimo registracijos mokestis 130 eurų. Mokestis už nakvynę ir maitinimą nuo 255 eurų, neįskaitant skrydžio kainos. Norintiems ilgiau pabūti Maltoje siūloma papildoma programa spalio 23–26 d.

Ketinantys dalyvauti šiame susitikime turi užpildyti registracijos formą ir ją išsiųsti į *Opera Romana Pellegrinaggi* iki 2004 m. rugpjūčio 31 d.

Daugiau informacijos apie Tarptautinį kunigų susitikimą bei registracijos formas galite gauti Lietuvos Vyskupų Konferencijos sekretoriatare arba internete adresu: www.clerus.org.

Lietuvos Vyskupų Konferencijos sekretoriatas

Tikėjimo mokymo kongregacijos dokumentas apie lyčių bendradarbiavimą

(KAP) Liepos 31 d. buvo paskelbtas Tikėjimo mokymo kongregacijos dokumentas „Laiškas Katalikų Bažnyčios vyskupams dėl vyro ir moters bendradarbiavimo Bažnyčioje ir pasaulyje“. Jame aptariamos šiandieninės mąstymo tendencijos, „kurių idėjos dažnai kertasi su autentiškais moters ugdymo tikslais“.

Dokumente išvelgiamos dvi tendencijos. Pirmoji tendencija „smarkiai pabrėžia moters pavaldumo būklę, taip siekdama sužadinti protesto laikyseną. Moteris, idant būtų savimi, tampa vyro priešininke“. Į piktnaudžiavimą valdžia ji dažnai atsako „galios siekimo strategija“. Toks procesas veda į lyčių varžybas, „kai vienos lyties tapatybė bei vaidmuo akcentuojami kitos nenaudai“. To padarinys yra antropologinė sumaištis, „kuri netarpiškiausiai ir skausmingiausiai veikia šeimos struktūrą“.

Antrajai tendencijai būdinga „nutrinti lyčių skirtumus, laikant juos paprasčiausiais istorinio bei kultūrinio sąlygojimo padariniais“. Taip sulyginant kūno skirtingumas, vadinamas lytimi, minimaliai sumažinamas, tuo tarpu grynai kultūrinis matmuo, vadinamas „gimine“ (*gender*), maksimaliai pabrėžiamas bei laikomas pirmaeilium. „Lyčių skirtingumo arba dualumo aptemdymas turi milžiniškų padarinių įvairiais lygmenimis“, pabrėžiama dokumente. Tokia antropologija kildina ideologijas, kurios, pavyzdžiui, kursto abejojimą prigimtinę šeimos struktūrą, į lygią gretą stato homoseksualumą ir heteroseksualumą, skatina naują polimorfiško lytiškumo modelį.

Dokumente aiškiai pabrėžiama vyro ir moters lygybė, raginama kovoti su neteisinga diskriminacija lyties pagrindu ir ginti lygų vyro ir moters žmogiškąjį orumą. Vyriausybės raginamos įstatymais garantuoti moterims galimybę aktyviai dalyvauti darbinėje veikloje ir šeimos gyvenime.

Vatikane įsteigtas „Bažnyčios ir sporto“ padalinys

(KAP) Rugpjūčio 3 d. Vatikano pasauliečių taryboje įkurtas Bažnyčios ir sporto skyrius. Per šį skyrių bus palaikomi ryšiai tarp visuotinės Bažnyčios ir nacionalinių bei tarptautinių sporto asociacijų. Naujasis padalinys padės įkurti katalikiškuosius sporto susivienijimus atskirose šalyse, puoselės vertybėmis grindžiamą sporto kultūrą, taip pat skatins krikščionis sportininkus išpažinti tikėjimą.

Vatikano spaudos salėje vykusiame pristatyme pabrėžta, kad Bažnyčia išvelgia sporte „vieną iš šiuolaikinės kultūros neuralgiškų vietų“. Kadangi kai kurios disciplinos tolsta nuo pirminių sporto idealų, svarbu priminti visuomenei apie šios srities pamatines vertybes. Tik tuomet, kai sportas susies sudėtingus pastarojo laikmečio pokyčius su žmogaus orumo priešais, jis galės tapti „dorybių mokykla ir susitaikinimo įrankis“.

Popiežius apie tylos vertę

(KAP) Liepos 11 d., sekmadienį, trumpai nutraukęs savo atostogas Aostos slėnyje Šventasis Tėvas susitiko su regiono tikinčiaisais Viešpaties angelo maldai. Trumpame renginyje, vykusiame popiežiaus vasarnamio parke, dalyvavo apie 5 tūkstančius žmonių. „Šioje ramybės oazėje, nuostabiame gamtos kampelyje, lengva patirti naudingumą tylos, kuri šiandien tampa vis retesniu gėriu“, – sakė popiežius trumpoje kalboje. Daugybė šiuolaikinės visuomenės siūlomų informacijos ir susitikimų galimybių trukdo susikaupti, mąstyti ir melstis. Popiežius sakė: „Tik tyloje žmogus gali sąžinėje išgirsti vidinį Dievo balsą, teikiantį tikrą laisvę“. Atostogos gali padėti „iš naujo atrasti ir puoselėti šią žmogiškosios būties nepamainomą vidinę dimensiją“. Susitikimo pabaigoje Šventasis Tėvas palaimino prieš 50 metų kalno viršūnėje pastatytą ir dabar atnaujintą Marijos statulą.

BAŽNYČIOS ŽINIOS

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos
du kartus per mėnesį

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
Šventaragio 4
Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios
informacijos centras
Papilio 5, 44275 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas
arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ
Nariai: vysk. Jonas Boruta SJ
kun. Artūras Jagelavičius
kun. Leonas Povilas Zaremba SJ
kun. Lionginas Virbalas SJ
kun. Kęstutis Rugevičius
Vyskupijų atstovai:
vysk. Jonas Kauneckas
kun. Arūnas Poniškaitis
kun. Saulius Stumbra

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

Vita Filipova / Kazlų Rūda
Jūratė Kadusauskaitė / Marijampolė
kun. Žydrūnas Vabuolas / Vilnius
Danguolė Misiukonienė / Klaipėda
Nijolė Puzanauskienė / Klaipėda
Laima Zimkienė / Šiauliai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
Albina Saladūnaitė / Panevėžys
Elvyra Žeizienė / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio 5
44275 Kaunas, Lietuva

TELEFONAI

Redakcija: 323 853
Platinimo tarnyba: 322 776
Faksas: 323 853
El. paštas: lkbic@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Studentų 48a
51367 Kaunas

TIRAŽAS 1000 egz.

ISSN 1392-6098

© 2004, „Bažnyčios žinios“